

ניעור זכח, וסובר רש"י דהאזק נמי נבלע בתוך
הבגד רק שאינו דבוק בבגד כמו בטיט דליכעי כסכוס
וסגי לי' בניעור היטב, וכיון דסתם זנ"א קפדי על
מראית הבגד מן האזק עכ"פ בחדתי ובאוכמי חייב,
ומש"כ רש"י תחילה לפרש מן העפר לאו דוקא עפר
ממש דזה דומה לנוזות אלא ר"ל עפרורית וכדמוכה
בסמוך שפירש"י שהאזק מקלקל מראיתה כו', ואין
להקשות היאך שרי לגרר בציפורן בטיט אף מבחוץ
ואילו לנער בגד מאזק יהא חיוב חטאת, דשאיני גוררו
דהוי כעין קינוח האזק דמנקה הבגד רק מבחוץ ואם
נבלע הרי נשאר הוא צפנים וכן בכל כסכוס מצפנים
לא מהני אלא לטיט הצעין שמבחוץ ולא לבלוע,
ואע"פ שכלפי חוץ נראה כבגד נקי לגמרי, משא"כ
ניעור כעין ניפוח גרע דמנקה כל הבגד כעין כיצוס
במים אלא שזכה"ג דאזק ועפרורית א"ל מים, שו"ר
דברים בגר"ו סעי' ג', ומשמע דמחלק בין נוזות
שאינס דבוקות בבגד לאזק ועפר, לכן אין הסרתן
דומה לכיצוס, עי"ש.

והתור' וסיעתם מילאו לפרש כרש"י ופירשו דמנער
טליתו מן הטל שעליו, ולל"פ דהא דר"ה
סתם ולא פירש מן הטל שעליו משום דקאי אמתניתין
דמי שנשרו כליו צדוך צמים כו', ולפ"מ שפירשנו
אליבא דרש"י דהאזק בלוע בבגד ונריך ניעור זכח
כדי להסירן א"א לפרש דהתור' מילאו לפרש כרש"י
משום דסברי דמלבן אינו אלא כשמוציא לכלוך הספוג
והבלוע בבגד ולא בכללוך המונח ע"ג הבגד אלא
דסברי שאין חיוב מלבן בלא מים, וכ"ה צריטב"א,
ומכאן דאילו יכנס האזק ע"י מים כו"ע מודו שיהא
חייב משום מלבן, אלא דהאזק בלוע בבגד ואינו כמו
נוזות שע"ג הבגד, מיהו אינו מוכרע אי סברי התור'
גם להחיר ניעור אזק אפי' מדרבנן, אך א"כ לא קשיא
מידי קושית שה"ג מההיא דאסור לכסכם סודר משום
אולודי חירורא דאולודי חירורא נמי אינו אסור אלא
מדרבנן, ובאמת סתימות דברי הראשונים דפליגי על
רש"י משמע דמתירין לגמרי ניעור מן האזק, [וכ"ה
צבה"ל ד"ה י"א דאסור לנער] והטעם דלכלוך בעלמא
דסגי לה בניעור אינו תיקון בבגד אף לא מדרבנן,
ושאיני טיט דבעי כיסכוס לכך אסור מדרבנן מבחוץ
דדמי טפי לכיצוס, ושאיני טל דאע"פ שיוצא ע"י ניעור
מ"מ גרע מאזק ועפרורית דהוי כמו סחיטת בגד
ממים צשיש הק' ג' מעלות, וכמו שביארו הטוש"ע
דזהנך הוי הניעור יפה כמו כיצוס, וכ"ה צב"י
שניעורם מהטל מיפה אותם ומינכר כיצוסם, ולפי

התור' עדיפא לזכר כמש"נ אליבא דרש"י, ונימא דלא
מיירי בטל שיוצא מן הבגד מיד שמניד הבגד כלפי
מטה דזה אינו צדין כיצוס דומיא דנוזות, [כעיי"ז כתב
הבה"ל רס"י ש"צ גבי שלג קודם שנמס דהוי כעין
נוזות] אלא מיירי בטל שכדי להסירו מן הבגד לריך
ניעור דומיא דניפוח, ואמרו טל לאפוקי מי גשמים
שהבגד כבר נעשה לח דבזה פשיטא דחייב משום
כיצוס וסחיטה גם צעתיקי וחיורי ואינו מקפיד, וזש"כ
התור' מן הטל שעליו, אך ז"ע דאם ניעור היינו ניפוח
ודאי דחשיב כיצוס וסחיטה ככל בגד בלוע צמים, וכ"ה
בשה"ג, לכן נראה לפרש מן הטל שעליו ולא מן הבלוע
כלל, ואם הניעור כעין ניפוח, מיירי בקצת מים וטל
דחליא בקפידא של האדם אם לנערו אם לאו.

ולכאור' יש מקום לומר דבטל חולק רש"י על תור'
וסובר דחייב על ניעור אף צעתיקי וחיורי
וסומקי דמה ענין טל אצל חדתי ואוכמי, דבשלמא
אזק צאמת מקלקל מראית בגד שחור טפי מסומקי
וחיורי וגם אין אדם מקפיד על אזק כולי האי כמו
שמקפיד בבגד חדש, [שו"ר צמ"מ פ"י הי"ח שכבר
העיר בזה] אצל לא משמע כן בראשונים דיש שפירשו
כרש"י משום אזק ומפרשי נמי בטל, ע"י בספר הישר
לר"ת ס"י רפ"ג וצשה"ג וציראים וצמרדכי, ואפשר
משום כוממא דרב יוסף ולא פירשו כהר"ח דטלא
היינו טינוף.

ועי' בסמ"ג ח"ל פירש"י והר"ח מפני האזק ור'
יחזק קיבל מר' יעקב שמנערו מפני מים או
גשמים שנפלו על טליתו. ע"כ, ולפמ"ש"נ לעיל
בדעת התור' ה"נ זל"פ מים או גשמים דומיא דטל
שעדיין לא נבלעו בבגד, דאם נבלעו חספול משום
סוחט דחייב משום מלבן אף צעתיקי וחיורי ואינו
מקפיד.

והרשב"א שהציא להך פירושא דמנער הטלית מן
הטל הוסיף דלמאן דקפיד הוי פסיק
רישא ולמאן דלא קפיד ליכא אלא דבר שאין מחכוין
שאינו כיצוס גמור, ויל"פ דלעולם צללא נבלע הטל
בטלית מיהו צללא קפיד חזין גבי' שרואה צסילוק
הטל דומיא דכל דבר טינוף אחר שמנער מעליו אצל
בדקפיד הוי פ"ר לענין כיצוס שהרי כל טלית יש בה
אזק וע"י ניעור הטל מנקה הבגד מן האזק, א"נ
יל"פ דבכל ניעור בגד מן הטל שעליו יש לדון הן
מזד הטל הבלוע הן מזד הטל שאינו בלוע, וסובר
הרשב"א דאם מקפיד הרי הניעור חשיב פ"ר להסיר
גם הבלוע וחייב משום סוחט אצל צשאינו מקפיד אין

עוד כתב הבה"ל דאס מקפיד להדיא שלא ללבוש צלי
ניעור אף צחורי וסומקי אסור, וצוה פירש דברי
הר"ח שכתב אצל אס הוא צגד יסן או לצן או אדום
ולא קפיד עליהו שרי, משמע הא קפיד אסור. ע"כ,
לפי"ו גם צגד יסן ומקפיד להדיא שלא ללבוש צלי
ניעור אסור, ועל דעם מסקנא זו נקט הבה"ל כאן
ובסמוך ד"ה י"א וד"ה ועיין לקמן כו' ד' פעמים
בהך ליסנא דמותר שלא צחדתי או צאינו מקפיד, ור"ל
שלא צחדתי ואפי' צסחמא או צשאינו מקפיד להדיא
ואז צכל גווי מותר אף צחדתי ואוכמי, וכן יל"פ
דצרי ו"ל צסי' של"ו סקי"ג כגון צגד יסן שאין
מקפיד עליו היינו דסחמא אינו מקפיד עליו אצל

במקפיד גם ציטן אסור, עוד מה שכתב הבה"ל בסמוך ד"ה י"א כו' דאי לא קפיד שרי לכתחילה וכן בחיורי וסומקי ר"ל דאי לא קפיד להדיא שרי לכתחילה בכל גווי וכן בחיורי וסומקי ואז אפי' בסתמא מותר, ומש"כ עוד לכן לא חשבינן זה לנחמא רק כשקפיד ע"ו ובדאוכמי ר"ל ואפי' בסתמא, ונריך להוסיף עלה גם בחדמי.

וע"ע במ"ב סק"א שהביא על דברי בה"ג דאם הוא בגד חדש ושחור מותר רק בשאינו מקפיד, ולכא' לפי"ד צה"ל יש לפרש בשאינו מקפיד בשידוע שאינו מקפיד, הא סתמא מקפיד כמו טל ואבק, ואם ידוע שמקפיד אף בעמיקי או בחיורי וסומקי יש לאסור.

אך ראינו הסוגיא לא משמע כן, ודברי הר"ח יש ליישב פשוט דר"ל אם הבגד ישן או אדום או לא קפיד מותר, וגם דברי הטור וזרמזים דאי צריך חד מהני שרי לא משמע כן, דאפי' אם נפרש מה שכתב והוא שמקפיד עליו ללאפוקי אינו מקפיד ולא לאפוקי סתמא אכתי בעמיקי או בסומקי וחיורי משמע דגם אם מקפיד מותר דאין דרך צנ"א להקפיד בכך ובטלה דעמו, וכ"כ הגר"ו.

עוד כתב הבה"ל לפרש דברי בה"ג, דישב לו זרע פשתן או תבשיל על כסותו מותר לקלפו דוקא בשאינו מקפיד דומיא דרב יהודה ורב יוסף גבי טל וכל דבר טינוף, אבל במקפיד שלא ללבוש ללא ניעור ודאי אסור, ונ"ע דאטו מי איכא אדם שאינו מקפיד ללבוש בגד שדבוק עלי' זרע פשתן או תבשיל, נמצא דאסור לכל אדם לקלפו, דלא מיבעיא לפי הבה"ל דאפי' צבגד ישן נריך שלא יקפיד להדיא א"כ בכל צבגד יהא אסור לקלף אלא אפי' אי נמצא דוקא צבגד הא כיון דגם צבגד חדש לא ידענו עד כמה נקרא חדש נריך ליזהר בכלם כמ"ש הבה"ל ד"ה לחוש, ולו"ד ז"ל הי' נראה דלא מיבעיא ציטן או סומקי וחיורי שאין ללמוד מסוגין לאסור ואפי' במקפיד כמש"נ לעיל מדברי הגר"ו אלא אפי' בחדמי ואוכמי שאני דבר טינוף שכתב הר"ח דהיינו כעין אבק וטל שיוצא ע"י ניעור וכך גם הדרך בימות החול לנערו מן הבגד, ולא כעין טיט או זרע פשתן דבוק שיוצא ע"י קילוף וגירור בעלמא, ובדאי דסוגין אליבא דרש"י והר"ח אינו בדוקא גבי אבק ועפר אלא ה"ה בכל דבר טינוף שע"י ניעור מסלקה מן הבגד, אך כונת בה"ג כפשוטו דישב לו זרע פשתן או תבשיל שע"י קילוף בעלמא מסלקה מותר דומיא דטובות שע"ג הבגד, דכל

שצקינח בעלמא מנקה הבגד אינו ענין לכיבוס דלא נחשב שמתקן בגד שהי' מתחילה מקולקל מחמת הלכלוך, והא דסמך בה"ג להך דינא צהדי רב יהודה היינו דבסוגין נתחדש דאפי' בניעור טלית מאבק או מטל שיך חיוב חטאת ובשאינו מקפיד שרי כדרכ יהודה, א"כ כאן ראה ז"ל להוסיף דה"מ ניעור אבל קילוף מותר לגמרי ואפי' בדקפיד, גם אין הכרע שפירש כהר"ח דטלא היינו דבר טינוף, חדע שצפכ"ג הביא בה"ג להך דינא דישב לו זרע פשתן כו' ולא הביא כלל הך דרב יהודה בשאינו מקפיד, ואין סתם כולי האי בדבר שמן החורה הא לפי הבה"ל הו"ל לפרש דוקא בשאינו מקפיד, גם המ"א לא העמיק מדברי בה"ג אלא הך דישב לו כו' ללא מימרא דרב יהודה או רב יוסף, ובאמת מסתימות האחרונים שהעיר הבה"ל שלא ביארו דברי בה"ג כל הצורך יש ללמוד כמו שכתבנו.

להאמור מוכן היטב דינא דטיט שע"ג צבגדו מגררו ציפורן אף מצחוק, דגירור וקילוף אין בהם שם כיבוס אף לא מדרכנן, דע"י פעולה זו מסיר רק לכלוך חיצוני שע"ג הבגד, לא שגא אם רושם הלכלוך עדיין נשאר לא שגא אם מעביר הכתם לגמרי, דממ"נ או שלא נבלע ונספג כלל מן הלכלוך צבגד או שאפי' נבלע ונספג אבל ע"י פעולה זו אינו מסיר כי אם הדבוק על הבגד מצחוק, ואין בזה חשיבות תיקון לצבגד במהותו כמו נשאר כיבוס שע"י כסוכס או כיבוס עם מים שמוציא ע"כ גם הצלוע, וניעור וניפוח טלית מאבק ועפר שאני שצאמת מוציא כל מה שנבלע צבגד וגם כך הדרך בחול ולא ע"י כיבוס במים כמש"נ לעיל בשיטת רש"י.

אבל לפי דעת המ"ב עולה, דמתניתין שבת קמ"ב ב' דמתן היתה עליו לשלש מקנחה בסמרטוט היינו כשישאר עליו רושם לכלוך הלא"ה אסור, נמצא שאינו עד שחכלה דומיא דסיפא גבי עור דנותן עלי' מים עד שחכלה, אבל להט"ו שהביא הבה"ל בס"ו וכפי שביארנו לעיל עולה דאפי' אם לא נשאר רושם כלל מותר, אלא דמתניתין אינו דוחק לפרש שנשאר רושם לכלוך כמו שקשה פשטות הסוגיא גבי טיט, דלשלש היינו דבר רך וצריך אורחא דאינו מנקה הבגד לגמרי, ובפרט שצריך ליזהר שלא לדחוק, וכע"ז כתב הבה"ל במ"א ד"ה י"א כו' אם מפרשין סוגיא דטיט בלח כרבינו פרץ שהביא הטור.

גמ' א"ל נפוך שדי אכן לא קפדינן מידי. לכא' יש ללמוד דלענין קפידא אזלינן בזה בעל הבגד אם

מקפיד אסור ואם אינו מקפיד מותר ולא אולין בחר המנער, כע"ז מבוחר לענין איסור מוקצה דרבנן דקי"ל סוסי' ש"ח מוקצה לעשירים הוא מוקצה ואפי' עניים אין מטלטלין, וכתב המ"ב שם דאולין בחר מי שהוא בעליו, ובשירי מטלניות שצלו ויש בהם ג' אצבעות על ג' אצבעות בזמן שהצעה"ב הוא עני מותר אף לעשירים לטלטלן, וכ"ד החזו"א שלא כהט"ז שם, אולם הבה"ל ד"ה והוא שמקפיד הניח הדבר בצ"ע, ויש להחמיר דהנידון מדאור, גם בחו"ב קמ"ז א' כתב לדחות הראי' לגמרי כמש"נ לעיל ברב יהודה, די"ל דאביי חשש דרובא מקפידים ורב יוסף אהדר לי' דאין מקפידין ואביי עצמו לא הי' מקפיד. ע"כ, אך לכאור' לשון און לא קפדין מידי לא משמע דרובא דאינשי לא קפדי.

המנער

ט] דינים העולים לפי המ"ב, כסוכי סודר אסור בכל צגד, בין ישן בין חדש בין אוכמי בין סומקי וחיורי בין קפיד בין לא קפיד, כמו"כ אם משפסף בידי אפי' להסיר אבק ועפר וכל דבר טינוף וכתם אסור בכל צגד וגם אם אינו מקפיד, ניעור צגד מטל אבק ועפר וכל דבר טינוף אסור בחדתי ואוכמי דמתמא קפיד, אבל בשאינו מקפיד מותר, ובדקפיד אפי' צעתיקי או חיורי וסומקי ג"כ אסור, לקלף זרע פשתן או תבשיל שנתיבש על הצגד כיון דיורד הכחם לגמרי דינו כדין ניעור צגד מטל אבק ועפר, וכן הדין דאסור לגרר טיט ציפורן אם יורד הכחם לגמרי דומיא דניעור צגד מטל אבק ועפר, אבל בשנשאר רושם הלכלוך יכול לקלף התבשיל מן הצגד דומיא דשנינו גבי טיט שעל צגדו שמגררו מצחון, והיינו נמי מתניחין דתנן מקנחה בסמרטוט דעדיין נשאר רושם לכלוך, ברם לשפסף בידי אסור אע"פ שאין הכחם יורד לגמרי כמו ששנינו משפספו מצפנים אבל לא מצחון, לכד צגדים צמזרשת שאינה עשויה מקסמים החיר הרמ"א רק כדי להעביר הנוצות א"נ באבק ועפר שאינו מקפיד ואפי' בחדתי ואוכמי א"נ בסתמא וצעתיקי או חיורי וסומקי אך יזהר שלא לשפסף דזה אסור אפי' ביד כנ"ל, אמנם צבה"ל הביא מהתפא"י ויערת הדבש דכהיום נהגו לאסור אפי' ע"י מכזדת העשויה משערות, ואינו מותר אלא ביד צלא שמשפסף.

עי' בספר נחלת אליהו סק"מ צס החזו"א דאסור לנער צגד שחור צצבת גם כשמנער כנגיעה על הצגד צנחת דגס צכה"ג מתעורר גם צפנים וחשיב

י] רמ"א סי' ש"צ ס"א וכ"ש שאסור לנער צגד שנשר צמים או שירדו עליו גשמים ודוקא בצגד חדש שמקפיד עליו. והוא העתק מדברי הכלבו שהביא הצ"י סוסי' ש"א, ויל"ע הא ע"י שמנערין צגד צלוע צמים ודאי מוציא המים שבה ויש לחייבו משום סוחט בכל צגד מ"ל צגד חדש מ"ל צגד ישן מ"ל מקפיד מ"ל אינו מקפיד, ויש לפרש דדוקא בצגד חדש דע"י ריבוי המים מתקצר הצגד סתמא מקפיד האדם לנערו צחוק כדי שיצאו המים שבו, לפיכך אסרינן לי' לנער הצגד ואפי' בניעור קל, דפסיק רישיה שיעבור על איסור סוחט, וא"ת והא ניעור קל גבי טל שע"ג צגדו נמי אסור י"ל דה"מ צחדשה וסחורה אבל בצגד חדש כיון שצלוע צה הרצה מים ומקפיד שלא יתקצר הצגד הרי גם בחיורי וסומקי אסור לנער צקל, אך סתימות דברי הכלבו ז"ע שכתב אבל אינו מנערין מן המים שצולעין שאם ינער אותן יהי' חייב משום סוחט כו' א"כ האך מסיים עלה ודוקא צכלים חדשים כו'.

רבמ"א סק"ב קצת משמע דבתרתי מילי חמור צגד שנשר צמים מצגד שיש עליו טל, חדא כמו שביארנו דאף בחיורי וסומקי אסור, ועוד דצטל אסור דוקא צדקפיד [וכבר דקדק כן הבה"ל ד"ה עליה] אבל צנשר צמים סתמא נמי אמרינן דקפיד.

עוד הביא מס' הזכרונות דאסור בכל הצגדים, ומשמע דס' הזכרונות פליג ע"ד הכלבו וצגד שצלוע צה הרצה מים יש לאסור הניעור צקל גם צצגד ישן, דקשה מאד לנער ללא שיעבור על איסור סוחט,

ועי' בלבו"ש דהסכמת האחרונים כספר הזכרונות
 דבמקור הדין בלבו"ש כתוב הטעם משום סחיטה וא"כ
 אין חילוק, וא"ע דהא בלבו"ש מפורש דוקא בכלים
 חדשים ^{אוצר החכמה} אע"פ שמפרש הטעם משום סוחט, אבל נראה
 דהלבו"ש לא פירש דברי הכלבו כמש"ג, וקא קשיא
 לי' כמו שכתבנו לעיל דאם הטעם לאסור ניעור משום
 סוחט מ"ל בגד חדש מ"ל בגד ישן, ועד"ו מבואר גם
 בעו"ש דכתב כיון דבכלבו מבואר דחייב משום סוחט
 אין לחלק בין אם מקפיד אם לאו ובין שחור לשאר
 נבעים כמבואר בס' הזכרונות, מיהו דברי הכלבו גופה
 דכתב דוקא בכלים חדשים דמקפיד כו' לא פירשו,
 ועי' בא"ר, וא"ע דהא בעו"ש משמע דאפי' צידוע
^{אוצר החכמה} דלא קפיד אסור לנער.

וכמו שפירשנו דברי הכלבו כן משמע בשה"ג, דכתב
 שאפי' לפי המרדכי שכתב ואנן לא קפדינן
 לנער בגד לא מטל ולא מאצק ועפר ומותר לנער,
 מיהו צריך לזהר שלא ינער צענין שיצא לידי סחיטה
 כי ידוע כשהבגד בלוע ממים ומטל יפה הוא פסיק
 רישיה דסוחטו צניעור, הרי שיש צ' סוגי ניעור, ניעור
 בקל דמותר כשאינו מקפיד ואפי' בחדתי ואוכמי,
 וניעור בחזק דאם הבגד בלוע צמים ודאי יצא לידי
 סחיטה לא שנא אם מקפיד אם לאו, וכ"ה במ"ב
 סק"ד שהעתיק דברי שה"ג גם לפי הכלבו וגם בזה"ל
 כתב כן אליבא דהסמ"ג.

ועב"פ מבואר במ"א דדוקא בסתמא אמרינן דקפיד
 אבל בדלא קפיד מותר לנער, וכ"ה בא"ר,
 וא"ע דמאן לא קפיד שלא יתקצר בגדו, ואפשר משום
 דאינו פ"ר שיתקצר, וכבר כתבנו דלשון העו"ש לא
 משמע כן, וכן בשה"ג לא מחלק כשהבגד בלוע בזהר
 מים, ובגר"ו נמי מבואר דאם אינו מקפיד מותר
 לנער, עי"ש הטעם.

ובמשמע דסחיטת בגד ממים חייב משום מלבן אע"פ
 שאינו מוציא כלל לכלוך, וצריך טעם מה
 ענין דואג שלא יתקצר הבגד לחיוב מלבן, אא"כ נימא
 בדוחק דמים שצחוף הבגד לכלוך דמי, ועי' סחיטתן
 מתקן הבגד, וע"ע לקמן סקי"ג דאם סוחט המים
 וצריך להן חייב נמי משום מפרק.

לענין שריית בגד נקי צמים אי אמרינן זהו כיבוס,
 ברמ"א סי' ש"ב ס"ט הביא ב' דעות בדבר,
 והמחבר בס' של"ד סכ"ד מסיק כדעת האוסרין,
 אמנם לפי"ד המ"א סי' שי"ט סקי"א אינו משום
 כיבוס אלא משום סחיטה, ואין לשאול מלשון המחבר
 סי' ש"ב ס"ט דכתב אבל בגד שיש עליו לכלוך אסור

אפי' לשכשכו כו' דמשמע הא צבגד נקי לא אמרינן
 זהו כיבוס, דודאי לישראל דאורחא נקט, תדע דהטור
 גופה נקט הכי, ובכמה מקומות מבואר בטור להדיא
 לאסור צשרייתו צמים משום כיבוס אף צבגד נקי,
 והעתיק הכ"י לשון הטור בזה, והנה כתב הרא"ש
 [הוצא צ"י סי' ש"ב] דלדעת חו' דלא אמרינן זהו
 כיבוס צבגד נקי היינו אפי' הושחר הבגד מחמת
 לבישה או תשמיש כיון שאין עליו טינוף לא אמרינן
 שרייתו זהו כיבוס, ולכאוי' להלכה צמש"כ הרא"ש
 ודאי אין להקל אחר דאפשר דגם הראשונים דפליגי
 על הרשב"ם והטור וסיעתם ה"מ צבגד נקי אבל צבגד
 שהושחר מחמת לבישה או תשמיש למה לא יהא בזה
 משום כיבוס, ואפשר דבאמת כל המחלוקת דוקא
 בה"ג שכתב הרא"ש שהושחר הבגד מחמת לבישה,
 דסובר דאין שרי' מועלת ככיבוס אלא בכלל דעין
 כמו דם וזוהר אבל בזהושחר מחמת לבישה מה תועיל
 לה שרי', [עי' חו"י יומא ע"ו צ' צסס ספר הישר
 דלא אמרינן שרייתו זהו כיבוס אלא בדברים
 שמתכבסים צנקל וההיא דנדה טובלת איירי בצבגדים
 שנריכים כיבוס הרבה] אף צבגד נקי שאין צורך כלל
 צמעשה כיבוס מאי שייכא לחיבו משום מלבן, וא"ע,
 ועי' בזה"ל ס"ט ד"ה שיש עליו לכלוך שהביא ב'
 דעות באחרונים לדעת המחבר, ומה שכתב המחבר
 לשון בגד שיש עליו לכלוך פירש ו"ל דלישנא דמתניתין
 נקט ומשום סיפא דמקנחו, אולם מסיק להחמיר אפי'
 צבגד נקי לגמרי כיון שיש כמה ראשונים שמחמירין
 בזה וכ"ה דעת הטור צודאי יש לחוש ולהחמיר באיסור
 תורה, וכ"ה במ"ב ס"ק מ"ח, וע"ע בזה"ל סי' ש"כ
 סי"ח סוד"ה טוב להנהיג.

לפי"ז צריך לזהר שלא להניח אפי' בגד נקי ע"ג
 מים שנשפכו על השולחן, ועל הקרקע אפשר
 דלעולם חשיב דרך לכלוך כההיא דמבואר ברמ"א סי'
 ש"צ ס"י, וה"נ אם מניח בגד או סמרטוט על שולחן
 שאינו נקי חשיב דרך לכלוך, וצמים מרובים אפי' דרך
 לכלוך משמע שאסור כמבואר במ"ב שם סוף סקי"א
 שמה יבוא לידי סחיטה, וא"ע.

ראם נפל אלונטית או בגד אחר לחוף הכיור יש מקום
 לאסור ליטול ידיו ע"ג אותו כיור מחמת כיבוס,
 אא"כ נימא דאף כה"ג איכא התירא דדרך לכלוך, א"נ
 לפתוח הברזא באמת יש לאסור אבל ליטול ידיו ליכא
 שם מלאכה באותו שעה, והו"ל כעובר בזהר עס
 בגדיו, וא"ע.

יא] קמ"ג א' מתני' ספוג אס יש לו עור בית אחיה מקנחין בו ואס לאו אין מקנחין בו, בין כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה. לספוג ב' שימושים, הא' כשהספוג יבש משתמש בו כדי לספוג ולשאוב לחוכה משקין, בין משקין שאין חפץ בהם במקום זה בין משקין שחפץ בהם כגון שרופה לאוספס שלא ילך לאיצוד כדתנן ר"פ חצית ובלבד שלא יספוג, והשימוש הב' בספוג לח כדי לקנח את הטבלא במים שבה.

בפשוטו הי' נראה לדקדק לשון מקנחין שרופה להסיר לכלוך וכיו"צ ע"י הספוג ולא שרופה לשאוב משקין, דומיא דתנן לעיל היתה עליו לשלשלת מקנחה בסמרטוט, וכן משמע קצת ברש"י מדמפרש מקנחין בו טבלא, ולא פירש כדי לשאוב משקין שע"ג הטבלא, מיהו שאני ספוג מסמרטוט דסתם ספוג הוא רטוב, ועלה מפליג בין יש לו בית אחיה דמקנחין בו לאין בו בית אחיה דאין מקנחין בו, וסיפא דבין כך ובין כך ניטל בשבת יתפרש דאס אינו מקנח בספוג אלא הנידון לענין טלטול שהיא אחיה בעלמא מותר ואפי' בדליכא בית אחיה, וה"ט דבאחיה בעלמא ליכא פ"ר שיסחוט מן הספוג אבל אס מקנח הוא פ"ר שיסחוט, אך כריך עדיין ביאור מאי מהני שיש בית אחיה לעצם מעשה הקינוח הא פ"ר שיסחוט מן הספוג הלח במעשה קינוח הטבלא.

גם ברש"י משמע שפירש מתניחין בספוג לח, שהרי פירש סיפא בין כך ובין כך ניטל בשבת דוקא כשהוא נגזב אלמא דרישא מיפרשא לכה"פ גם בשאינו נגזב, אך ז"צ מיני' ובי' דרישא משמע שהנידון רק מחמת מעשה הקינוח, דאס יש לו בית אחיה מקנחין בו ואס אין לו בית אחיה אין מקנחין בו, אבל לאחוז בידו משמע דמותר משום דליכא פסיק רישיה שיסחוט באצבעותיו, ואילו סיפא דניטל בשבת מפרש רש"י דוקא בנגזב, אלמא דבספוג לח גם לאחוז אסור, גם מפורש כן ברש"י דה"ט דאס אין לו בית אחיה אין מקנחין מפני שכשאחוזו נסחט בין אצבעותיו והוי פ"ר, וז"ע א"כ למה חילקו דדין מקנחין בין יש לו בית אחיה לאין בו בית אחיה ליפלוג וליתני בדידה בד"א דבדליכא בית אחיה אסור לאחוז הספוג ה"מ בספוג לח אבל בספוג יבש מותר, וי"ל דאז הוי אמרינן דאף בית אחיה לא מועיל כדי לקנח בספוג לח, גם י"ל כיון דספוג עשוי לקנח נקט לשון מקנחין ואין מקנחין אע"פ דלאחוז בידו ג"כ אסור, ואכתי

גם לפירש"י ז"צ לקושטא דמילחא מאי מהני שיש בית אחיה לעצם מעשה הקינוח הא פ"ר שיסחוט מן הספוג הלח במעשה קינוח הטבלא.

עוד נוכל לפרש ע"ד שעולה מדברי רש"י, רק דלעולם מיירי בספוג יבש, ומקנח את הטבלא מיפרשא נמי ברופה לשאוב המים השפוך ע"ג הטבלא, וזכ"מ במ"צ סקמ"ה וסקמ"ו שפירש כן דברי רש"י, דמוכח להדיא במרדכי ועלה שנינו אס יש לו בית אחיה מקנחין בו לספוג המים שע"ג הטבלא דלא יהא בכך חשש סחיטה בין אצבעותיו כיון שאינו אחוז בספוג, אבל כשאין בית אחיה אין מקנחין בה דפסיק רישיה דיסחוט המים ע"י שיאחוז באצבעותיו בספוג, וי"ל ע"ה אחר שכבר יספג כמות המים בספוג כה"ג דאי לאו בית אחיה שבה הי' אסור לאחוז בספוג משום שסוחטו בין אצבעותיו א"כ היכא שרי לקנח בה משום שיש בה בית אחיה, דמאי אהני למעשה הקינוח מה שיש בה בית אחיה, ונראה שאין הדרך לדחוק הספוג בשעת הקינוח אלא מניחו ומעבירו על פני שטח המים ומקנחו בקל, שכן דרך ספוג לספוג ולשאוב המים לחוכה, לפיכך אע"פ שכבר נעשה הספוג לח כל זמן שעדיין שואב המים לחוכה אין במעשה הקינוח משום סחיטה, אבל אס יאחזו באצבעותיו איכא פ"ר שיהא נסחט, והא דתנן בין כך ובין כך ניטל בשבת פירש"י בספוג נגזב דאי בספוג לח הרי מיד שאחוזו ללא בית אחיה נסחט בין אצבעותיו.

לפי"ז באמת בפעולה הב' שעושין בספוג רטוב, שאינו כדי לספוג הלח שנשפך אלא כדי לקנח הטבלא מלכלוך שבה, ובפרט אס כריך להסיר לכלוך הדבוק בה, ודאי דהוי פ"ר שיסחוט מן הספוג בשעת הקינוח ולא יהני לה בית אחיה, דאיך אפשר שיהא נאסר אחיה בספוג מחמת סחיטה ואילו קינוח כדי להסיר לכלוך שהוא יותר דוחק בספוג מסתם אחיה בעלמא יהא מותר, ואין סבירא שיועיל בית אחיה אס כריך לדחוק ולקנח.

במצא דספוג יבש או לח כל זמן שמקנח כדי לשאוב המים לחוכה, אין נידון של סחיטה כלפי עצם מעשה הקינוח אלא במעשה אחיזתו בספוג, לפיכך ספוג יבש או לח אס יש לו בית אחיה מקנחין בו דליכא סחיטה בהדי שאחוזו, ואס אין לו בית אחיה הרי פסיק רישיה שע"י שאחוזו יהא נסחט בין אצבעותיו, ואס בספוג לח עסקינן הרי כבר בתחילה שיאחזו הוי פ"ר שיסחוט, ואס בספוג יבש עסקינן הרי תוך כדי פעולת הקינוח יהא פ"ר שיסחוט צעת

בו את הטבלא דלאו א"י כלל לדחוק את הספוג כדי שיהא זכ ממנו מים ע"פ הטבלא.

ואפשר דרש"י ושאר הראשונים שפיר מודו בזה למאירי, לפי שבאמת יש שימוש לספוג רטוב עם בית אחיה ללא פ"ר של סחיטה במעשה הקינות, דגם ספוג יבש כדי לשאוב המים נעשה לבסוף לח ורטוב וממשיך לקנח בה עד שיספוג לתוכה כל מאי דאפשר, ואין הפרש בין קינות הטבלא בקל בספוג לח לקינות בקל בספוג לח לשאוב יותר מים בספוג, מדע שהרי המאירי ג"כ כתב להדיא לאסור לטלטל ספוג רטוב ללא בית אחיה, וסיפא דבין כך כו' מפרש בנגוז כרש"י.

וב"מ מהבה"ל סי' ש"כ סי"ז דהביא בשם הא"ר ותו"ש ללדד להחמיר שלא לקנח בספוג יבש ללא בית אחיה משום לא פלוג, אלמא דבסוגיא פירשו גם אליבא דרש"י בספוג לח, וע"י שמקנח [כעין ששינוי מקנחה בסמרטוט] הוי פ"ר שיסחוט כיון דליכא בית אחיה אבל בשיש לו בית אחיה מקנחין בו, אע"פ שלאחזו באמצעותיו לולא בית האחיה שבו ה"י אסור משום פ"ר שסחוט, הרי שבמעשה הקינות ליכא פ"ר דסחיטה כמו גבי אחיה בידו, מיהו בספוג יבש ומקנח דבר לח ליכא פ"ר וצריך להחמיר אלא דאפשר שאסור משום לא פלוג.

ובב"ב סקמ"ו נקט לשון רש"י והמרדכי שאין מקנחין את הטבלא ואת הקערה, נראה דר"ל שמקנח המשקין מהטבלא והקערה כדמוכח במרדכי, ושפיר הביא המ"ב בסקמ"ו דספוג נטעו שואב המים והמשקין לתוכו.

ובב"ב שם סקמ"ו כתב דרש"י והרמב"ם פירשו דכשיש לו בית אחיה שיאחזו בו אפשר לקנח בלא סחיטה, [והוא העתק מהמ"א סק"ט, אלא שהמ"ב הוסיף תיבת לקנח, וכ"ה בתו"ש] נראה כונתו ז"ל דכשיש בית אחיה א"י לחוש בשעת הקינות שכבר נעשה הספוג רטוב וסוחטו, דאפי' נעשה רטוב אינו פ"ר דסוחטו כיון דאינו אוהזו באמצעותיו, אבל אין כונת המ"ב דיש במעשה הקינות כדי לסחוט מן הספוג אלא שבית אחיה מציל מסחיטה, וע"י בחזו"א סי' נ"ו סק"ה דבית אחיה מועיל רק שלא יסחוט בידיו בשעת אחיה.

[אחר כותבי ראיתי דברי התו' ושאר הראשונים בכתובות ו' א' מה שכחצו גבי ספוג, והרשב"א כתב דנהנה הוא במים הנסחטין דצריך לו לקנח ולנקות, משמע דרבינו יצחק ז"ל שדחה הרשב"א

שיאחזו, והא דמתן בין כך ובין כך ניטל בשבת ע"כ בספוג נגוב דאי בספוג לח הרי מיד שאוחזו ללא בית אחיה סוחט הוא בין אמצעותיו.

מעתה ספוג רטוב ללא בית אחיה אין ניטל בשבת כלל משום סחיטה, ספוג יבש ניטל בשבת אבל אין מקנחין בו דכשיהא לח ויאחזו יסחט מים באמצעותיו, אבל כשיש בית אחיה גם בספוג לח מקנחין בו כדי לשאוב המים דאינו נסחט בין אמצעותיו, ואם לחוש שנסחט במעשה הקינות כבר ביארנו דמשמע שלא נסחט.

ובפירוש רש"י מצוהר בגל' הר"ח דא"א שלא לסחוט באחזו בספוג צלי בית אחיה, והרמב"ם צפיה"מ כתב דפעולת הספוג כדי לשאוב המים ולהסתפג בו וכשיש לו בית אחיה ואוחזו בו אינו מתעצר ולא נסחט כשמתספגין בו כו' ומאמר חכמים בין כך ובין כך ר"ל בין שיהי' לו בית אחיה שיותר להסתפג בו או לא יהי' לו מותר לטלטלו בשבת. ע"כ, ולכא' לא נתפרש ברמב"ם להדיא מש"כ רש"י. והר"ח דא"א שלא לסחוט באחזו בספוג צלי בית אחיה, וקנח משמע ברמב"ם דמפרשין מאמר חכמים באוחזו ספוג דאירי בה רישא ואפי' דליכא בית אחיה שרי לטלטלו, ואם מפרש רישא בספוג לח נמצא שחולק על רש"י והר"ח ולאחזו בעלמא כדי לטלטלו שרי, ואם מפרש בספוג יבש אפשר שעולה ע"ד רש"י והר"ח.

מיהו דברי המאירי צריך פירוש, דמשמע שאינו מפרש דהנורף בספוג הוא כדי לשאוב המים שע"ג הטבלא אלא אדרבה כאידך שימוש שכחצו שיש בספוג, והיינו בספוג רטוב שהי' מנהגם לטבול במים ולקנח בו את הטבלא, ובזה שנינו לחלק בין יש לו בית אחיה דאינו סוחט ע"י אמצעותיו לכשאין בית אחיה דסוחטו ע"י שאוחזו בידו, ול"ע כג"ל וכי אחיה בידו בספוג רטוב גרע ממעשה קינות, ונראה דאה"נ וגם המאירי סובר שאין הפעולה בספוג רטוב כדי לקנח לכלוך דבוק שעל הטבלא וכל כיו"צ דודאי דחשיב פ"ר שסוחט ע"י הקינות, אלא שמעביר מים על פני הטבלא לנקותו מכל דבר לח שע"ג הטבלא או מעצמות וקליפין ופירורין וכיו"צ דומיא דאירי רישא דמתניתין, בכל אלו אפי' שמקנח במים כיון שמקנח בקל שזה הוא למקנח כדי לספוג המים לתוכה, וליכא פ"ר כי אם באחזת הספוג באמצעותיו, ויחזן דלכן מפרש המאירי כה"ג שהי' מנהגם לטבול במים ולקנח

דבריו קוצר דמיירי בספוג יבש ומקנה כדי לספוג המשקין, ועי' בר"ש משאנ"ך וכתו' הרא"ש שם, וכן בהגמ"ר פרק חבית שכתב ור"י אומר בכל ענין אפי' נופל לאיבוד כו' דתנן בפ' נוטל ספוג אם יש לו כו' פ"י משום שמקנה היין והשמן הצלוע בקערה ובבגד הרי אע"פ שאינו נהנה במה שצלוע בספוג ונחסט ממנו אפי"ה אסור אם אין לו בית אחיה, עכ"ל, וזה בדברי ר"י שהביא הרשב"א, ובאמת נראה דבזה פליגי הערוך עם שאר הראשונים, דלפי הערוך דס"ל דפ"ר דלא ניחא לי' מותר ע"כ גל"פ ענין ספוג דלריך הוא למים ונהנה בהם שיכול לקנה היטב הטבלא מן הלכלוך שעלי', אבל שאר הראשונים דפליגי וסברי דפ"ר דלא ניחא לי' נמי אסור מפרשי משום שמקנה היין והשמן הצלוע בקערה ובבגד, וע"ע במדרי סי' תכ"ח.

רמב"ם פכ"ז הט"ו המכבס חייב משום מלנן והסוחט כסות חייב מפני שהוא מכבס כו' ואין מקנחין בספוג אלא"כ יש לו בית אחיה שלא יסחוט כו', משמע דאם הי' סוחט את הספוג אסור משום מכבס, וכן מבואר בלבוש, וז"ע על המיו"ט שהקשה על הלבוש מה ענין כיבוס בספוג, וכבר חירך כן הא"ר, וזל"ע אם הספוג נעשה מכעין בגד או עור ושק דחשיבי בר כיבוס מה"ת, ואפשר דמשמע ברמב"ם בפיה"מ דספוג הוא כמו אמר נעשה לחוף הים כו', אך ז"כ א"כ מדוע לא נאסור משום שרייתו זהו כיבוס, עכ"פ לשיטות דאמרינן הכי אף בבגד נקי ובדרך לכלוך, מיהו נראה דמשום כיבוס הספוג מה"ת שייך דוקא במתכוין לכך אבל סתמא אינו רוצה לסחוט מן הספוג דאדרבה כוננו בספוג לשאוב המים, אלא"כ רוצה לקנה עם לחותו של הספוג, ואפשר דהרמב"ם לשיטתו דאם הוי פ"ר אע"פ דחשיב מלאכה שאכל"ג חייב, מיהו בסוחט לאיבוד גרע ממלאכה שאכל"ג וגם להרמב"ם פטור אבל אסור.

עיקר פירוש הרמב"ם גבי ספוג כרש"י כמ"ש הראב"ד והמ"מ, והק' הראב"ד וכי יש לו בית אחיה מאי הוי, אי אפשר לקינוח בלא סחיטה, לכן פירש דאם יש לה בית אחיה הרי הספוג ככלי גמור ואין שם סחיטה עלה אלא שמריק ממנו המים אבל בדליכא בית אחיה הרי הספוג נידון כבגד דיש בו משום סחיטה.

ונראה דהראב"ד לא פירש מקנחין דוקא בקל כמש"נ לדעת רש"י וסיעתו וכן ביארנו לפירוש המאירי, וקוצר דמשמט הוא בספוג רטוב כדי לקנה

היטב את הטבלא, לפיכך תמה דמאי מהני בית אחיה הא א"א לקינוח בלא סחיטה, והנה מה שביאר החזו"א סי' נ"ו סק"ה לדעת הראב"ד דר"ל כיון דספוג עשוי לקבל ולהוריק לא מייבטלי המים בתוכו למקרי דש כמו שפוחתין וסותמין את הדלת ולא חשיב בונה וסותר, י"ל נמי אם נפרש שיטת הראב"ד משום איסור מלנן, מיהו זל"ע מהמבואר בשו"ע סי"ח בהא דיש ללמד זכות על העולם שנוהגין היתר כיון שהבדל ארוכה חוץ לנעורת מידי דהוי אספוג שיש לו בית אחיה כו', ופירש המ"א בסקכ"ז דסברי כפירוש הראב"ד דהוי כמריק מלכותי עי"ש, ולפי החזו"א בשלמא על ספוג שייכא דברי הראב"ד משום שעשוי לקבל ולהוריק אבל לא על כל בית יד בכל בגד, שו"ר שהחזו"א גופה העיר כן, ולכן מסיק דליכא שום צירוף לקולא במה שהבדל ארוכה דאינו ענין לבית אחיה דספוג.

עוד משמע בחזו"א דגם להראב"ד כשאין בית אחיה הרי הסחיטה בספוג אסור מה"ת, דאין יחוד יחוד בלא בית אחיה, וקצת משמע כן גם מלשון הראב"ד שדימה ספוג בלא בית אחיה לבגד, אבל בדברי החזו"א סט"ז קק"ז מבואר דלהראב"ד אסור רק מדרבנן דדמי לסחיטה.

ובאמת רהיטות מתניחין משמע כהראב"ד דמקנחין ואין מקנחין תליא בבית אחיה, משמע דבית אחיה מהני שלא יהא סחיטה או שלא יחשב סחיטה במעשה הקינוח, אבל לא משמע דעל מעשה הקינוח ליכא כלל נידון של סחיטה כי אם לעצם האחיזה בספוג שסוחט בכך את המים בין אצבעותיו, מיהו סיפא דמתניחין בין כך ובין כך ניטל בשבת גם להראב"ד צריך לפרש דוקא בספוג יבש דאי בספוג רטוב וליכא בית אחיה היאך יאחזו באצבעותיו, אלא"כ נפרש כנ"ל דליכא פ"ר שסוחט באחיזה בעלמא, גם בשיטה להר"ן ובטור ברמזים מבואר שפירשו סיפא דוקא על ספוג יבש דאי ניטל אע"פ שאין לו בית אחיה.

טוש"ע סי' ש"כ סי"ז ספוג אין מקנחין בו אלא"כ יש בו בית אחיה משום גזירה שמא יסחוט, במ"ז סקמ"ח הביא מהגר"א דט"ס הוא, וז"ל משום סחיטה דהא אמרינן בגמ' דהוי פ"ר דאי אפשר שלא יסחוט כשאוחזו באצבעותיו צלי עור בית אחיה, ויש ליישב דהטור כתב גבי ספוג שמא יסחוט אגב דאיירי גבי פריסת סודר ע"פ החצית והידוק מוכין צפי החצית דגזרו בהם חכמים אטו דאז, ולעולם אסור בספוג משום סחיטה דהוי פ"ר, אבל בשו"ע קצת דוחק לפרש כן דהא בסעי' ט"ז גבי הידוק מוכין צפי

הפך כתב לאסור משום סחיטה, וכך הו"ל למיכתב נמי בספוג, א"נ משום דספוג מיפרשא בין בלח בין ביבש, ובשלמא בלח כנים דברי הגר"א דאסור משום סחיטה, אבל בשנוטל ספוג יבש כדי לשאוב משקין לתוכה אין לומר דאין מקנחין משום סחיטה דהא בתחילה יכול לאוחזו ולקנח ועדיין לא יהא זה משום סחיטה, או כשרוצה לקנח ולשאוב לתוך הספוג רק מעט מים, וס"ד דיהא שרי קמ"ל דג"ז בכלל האיסור, לכן כתבו הטו"ש ע"ש מאי יסחוט לאורוי דאסרו חכמים אף ספוג יבש ללא בית אחיזה כדי לקנח גזירה שמה יסחוט אח"כ באמצעותו בשעה שכבר יהא הספוג רטוב, שו"ר שכבר פירש בן התו"ש.

ולדלי דמסתפינא הו"א דנתחלפו התיבות ב' הסעיפים, דבסעי' ט"ז גבי הידוק מוכין מבואר בגמ' דהוי גזירה שמה יסחוט, [עי' בשעה"ש סקמ"ט ובמש"נ בסמוך סקי"ב] ובסעי' י"ז מבואר בגמ' דהוי פ"ר משום סחיטה.

ועכ"פ משמע דהגר"א והמ"א פירשו הסוגיא בספוג לח, וכן מבואר בבה"ל בשם הא"ר והתו"ש, ואילו בספוג יבש מנדדין להחמיר משום לא פלוג, ומה שהעיר הבה"ל מדברי רש"י ז"ע, דרש"י קאי לפרש הא דניטל ספוג יבש ממקום למקום שלא ע"מ לקנח בו, והא"ר והתו"ש מייירי ליטול ספוג יבש כדי לקנח בו, דלריך להאי דינא דלא פלוג כדי לאסור בלא בית אחיזה כל קינוח אפי' במקום שחושב להפסיק קודם שיהא הספוג בחשש סחיטה ע"י אחיזה, וכן מפורש בא"ר דלא פלוג בין ספוג לספוג בקינוח.

עוד יש ליישב עפ"י הבה"ל רס"י רע"ז שחמה על לשון המחבר שם שכתב שמה יבשנו הרוח, והלא בגמ' אמרו דהוי פ"ר, ומירך עפ"י המהרש"א דלא הוי פ"ר ממש רק קרוצ לפ"ר, וה"נ י"ל דפ"ר דאמרין בגמ' היינו קרוצ לפ"ר, לפיכך נקט המחבר לשון שמה יסחוט, אך נראה לחלק דהתם גבי פתיחת הדלת איכא הכרח לפרש דאינו פ"ר ממש אלא קרוצ לפ"ר מדלייט עלה אצ"י ולא אמר דאסור מה"מ כמ"ש המאירי שם, [ע"ע לקמן סקי"ב] אבל בספוג דאמרין בגמ' דהוי פ"ר מדוע יפרש המחבר דקרוצ לפ"ר, עוד יש לדחות דאילו נקט המחבר בספוג שמה יסחוט דומיא דשמה יבשנו שפיר מצינן לפרש שאינו איסור דרבנן אטו סחיטה, אבל אחר שנקט המחבר גזירה שמה יסחוט גרע,

מ"א סקי"ט, גזירה שמה יסחוט, ז"ע כיון דספוג עשוי לכך ל"ל למגור שמה יסחוט כו', וש ליישב דאדרבה ספוג גרע דבהכי הוי אורחה, דכשיש צורך לשאוב הרבה משקה סופג תחילה מאי דאפשר וסוחטו ושוב חוזר לשאוב שאר משקה הנשאר, משא"כ בצגד העשוי לכיסוי החצית אין לו שום צורך לסחוט, אלא דבסודר שאינו רגיל לכסות זה החצית יש לחוש שמקפיד עליו ויבא לסחוט, ומה שצ"ן המ"א לסי' ש"א סמ"ח ז"ע שהרי המ"א שם מפרש בשם הר"ן דשאני רחינה וסיפוג דא"א לעמוד בלא רחינה וסיפוג, ולכן החירו גם להביא לביתו. עי"ש, א"נ יש ליישב כמ"ש הא"ר בשם ספר התרומה דסיפוג באלונגטית לא מחשב אלא כמים מועטים ולא גזרו על טלטולו שמה יסחוט.

עוד הקשה על לשון השו"ע שמה יסחוט, וכבר כתבנו לעיל ד"ה טו"ש ע"ש ליישב בג' דרכים, ולפי תי' קמא דלעולם גם דעת השו"ע לאסור משום פ"ר דאי אפשר שלא יסחוט כשאוחזו באמצעותו בלי בית אחיזה, שוב לא קשיא נמי קושיית המ"א ל"ל למיגור שמה יסחוט הרי הספוג עשוי לכך, וכן מירך הא"ר.

עוד הקשה המ"א אליבא דהראב"ד, אם א"א לקינוח בלא סחיטה למה החירו לקנח באלונגטית, ומירך דוקא בספוג א"א לקינוח בלא סחיטה, נראה כונתו ז"ל כמש"נ לעיל דהראב"ד מפרש שהיו מקנחין בזה עם הספוג כדי לנקות הטבאל לפיכך הוי פ"ר שע"כ סוחט, א"נ בספוג גם שמקנח בקל הוי פ"ר שיסחוט ממנו, אבל באלונגטית אפי' אם הוא בגד לח וכ"ש בצגד נגזר מקנח בקל ואינו פ"ר שיסחוט, דומיא דסי' ש"צ ס"ט גבי היטה עליו לשלשל דשנינו מקנחו בסמרטוט בקל ולא ידחוק.

ע"ע בלבוש סי' ש"צ ס"ט ובא"ז דנחלקו האם מקנחה בסמרטוט מיפרשא בלח בקל ולא בדוחק פן יסחוט, או"ד אף בסמרטוט יבש דמחמת מקום הטינופת שהוא לח שייך סחיטה אם מקנח בדוחק.

בכתב לפו"ר, יתכן לפרש דספוג רטוב לא יאחו בו שהרי פסיק רישיה שיסחוט, ספוג יבש אין מקנחין בו אא"כ יש לו בית אחיזה שע"כ אינו סוחט בשעת אחיזה, ועם בית אחיזה אף בספוג רטוב מותר, וגם יכול לקנח בו את הטבאל, שהרי מקנח בקל ולא ידחוק שיהא פ"ר של סחיטה, וקנח ז"ע היאך החירו חכמים לקנח בקל והלא בקל ידחוק פתאום ויבא לידי סחיטה, י"ל כיון דבא לשאוב המים ואדרבה אינו רוצה

שיסחט מים על הטבלא, לכן לא גזרו שמה יסחט
שלא בזונה ואז רק יעבור על דרבנן.
אך להראב"ד נחא טפי, דלעולם יש בקינות סחיטה,
ובית אחיה מהני דשרי לסחוט כמו שמערה
מקערה לחוץ.

ויל"ע להראב"ד מהו לאחוז בספוג לח בלי בית
אחיה, בפשוטו אינו חולק בזה על רש"י, אלא
שחולק דאין בית אחיה מהני שלא יסחט במעשה
הקינות.

עוד יש מקום לפרש איכא, דאדרבה ספוג רטוב
ניטל בשבת וזהו שאמרו בין כך ובין כך ניטל
בשבת, לפי שאין החסרון בעצם אחיזת הספוג אלא
בקינות, ואם יש בית אחיה לא איכפת לן במה שנסחט
במעשה הקינות אבל כשאין בית אחיה חשיב סחיטה,
ופירוש זה יתכן בדעת הראב"ד.

ועולה לפי קמא דספוג או בגד רטוב אינו
ניטל בשבת, דמיד שיאחזנו יש פ"ר
שיסחוט בין אלצעותיו, ול"ע מן המבואר בסי'
ש"א סעיף מ"ה ולא ישטחם לנגס מפני מראית
העין כו' ולא דנו משום פ"ר שסחוט, וכן בסעי'
מ"ו ומ"ז, ולנ"ע.

עוד יל"ע הרי הספוג עשוי מזמר כמ"ש הרמב"ם,
ומדוע אין כאן משום שרייתו זהו כיצוס, לא
שנא בספוג יבש כדי לספוג המים לא שנא כהמאירי
לטבול לגמרי הספוג לחוץ המים, לכה"פ לשיטות
שסברי שרייתו זהו כיצוסו גם צבגד נקי, ואפשר משום
דרך לכלוך.

בהא דתנן היתה עליו לשלש מקנחו בסמרטוט,
ובשו"ע סי' ש"צ ס"ט כתב המחבר מקנחו
בסמרטוט בקל ולא בדוחק פן יסחוט, בפשוטו
הסמרטוט יבש רק הטינופת שע"ג הצבד לח, לכן
מקנחו בסמרטוט בקל ולא ידחוק, וכן פירש הא"ר,
והביא מלשון הכלבו מקנחו בסמרטוט קשה, אבל
חולק בזה הא"ר על הלבוש שם שכתב דהסמרטוט
לח, ופירשו המיו"ט מחמת דברי הב"י סוסי' ש"ב,
ע"ש.

ויל"ע הא אם הסמרטוט לח הרי שסחטו מיד
כשאוחזו צידו, דומיא דספוג, אע"פ שבעצם
מעשה קינות הלשלת מן הצבד יתכן שלא יהא פ"ר
שיסחט מן הסמרטוט דומיא דספוג יבש שאין פ"ר
במעשה הקינות כמו במעשה האחיזה.

עוד יל"ע על הלבוש, מדוע בסמרטוט רטוב ליכא
חסרון של כיצוס כלפי הצבד שמונח עליו

הלשלת דבכך מצננו, דאילו גבי ספוג מדובר בטבלא
או קערה שאין בה נידון של כיצוס, ועי' בזה עוד
בא"ר סי' ש"כ סי"ו שהביא מהמרדכי לפרש הא
דמקנה בספוג היינו יין ושמן הצלוע בקערה וצבגד,
ולע"כ בזה.

יב] קמ"א א' ואמר רבא לא ליהדוק איניש אודרא
בפומא דשישא דילמא אחי לידי
סחיטה, מבואר דליכא פסיק רישיה בכל הידוק שיצא
לכלל סחיטה דא"כ הול"ל אסור משום סחיטה ולא
דילמא אחי לידי סחיטה, אלא ר"ל דגזרו חכמים על
כל הידוק כיון דלפעמים מהדק כה"ג דהוי פ"ר
שיסחוט.

ויל"ע בסוחט משום מאי מחייב, ולכאור' משום
מפרק דסתם שישא של שמן ושאר משקין
ולא של מים, וכיון שהנסחט אינו הולך לאיצוד חייב
משום מפרק לחוד, דאין ליבון ביין ושמן, מיהו דעת
הרמב"ם פכ"ב הט"ו והרמב"ן קי"א ב' דיש ליבון
ביין ושמן, ולשיטתם י"ל דהכא בסחיטת אודרא חייב
שחים, מיהו הרמב"ן גופה מסיק דאין חיוב מפרק
בסוחט משקין מצבדים לפי שאין מפרק אלא
בגידוק, א"כ נריך לפרש משום מלנן לחוד, נמלא
לפי הרמב"ן דסוחט אודרא בין ביין בין במים חייב
משום מלנן, אבל לשאר הראשונים דסברי שיש
בסחיטת צבדים משום מפרק, י"ל דגם אם נפרש
שישא במים חייב שחים משום מלנן ומשום מפרק
דהמים אינם נסחטין לאיצוד, ועי' בתורא"ש קי"א
ב' שפירש שישא במים.

רע"י בדברי החו' לעיל קי"א ב' צד"ה מודה ר"ש
כו', ונמצינו למידן דהידוק אודרא עדיפא
מסוכריא דנזייתא בחרתי, חדא דהכסוי מלמעלה
ולפיכך אינו בולע הרבה כמו בזמן הצד, ועוד
דמלמעלה אינו חושש להדק הכסוי בחוץ כמו בצד
הגייגית, מיהו משמע דכל הנידון דהוי פ"ר שיסחוט
היינו משום מעשה ההידוק כמו שאמרו אסור להדוקה
ולא ליהדוק, אבל לאחוז הכסוי או שאר בלאי צבדים
בעלמא ללא הידוק משמע דמותר אע"פ שצלעו הרבה
משקה כיון דליכא פ"ר שיסחוט ע"י אחיזה והנחה
בעלמא, ולנ"ע מאי שנא מספוג לח דפירש רש"י
דכשאוחזו בלא בית אחיה נסחט בין אלצעותיו, וכ"ת
דכל הנידון באחיזת הספוג דוקא משום שמקנה בזה
דאז אוחז ודוחק בספוג בכה אבל באחיזה בעלמא ליכא
משום פ"ר שיסחוט א"כ בקיפא דתנן בין כך ובין כך

הליכות

במלאכת מלבן

מרדכי

תלא

ניטל בשבת לא הו"ל לרש"י לפרש דוקא בנגוב, ואפשר דאה"נ ורק בספוג אמרינן דבאחיזה בעלמא הוי פ"ר שיסחוט ולא בשאר בגדים לחים, עי' כע"ז צמ"א סק"ט.

רמב"ם פכ"ג הט"ו המכבס חייב משום מלבן כו' לפיכך אסור לדחוק מטלית או מוך וכיו"צ בפי האשישה וכיו"צ כדי לסתמה שמה יבא לידי סחיטה, וכן לשון הטור סי' ש"כ סט"ז ואסור להדק מוכין בפי חזית שיש בו משקין שמה יבא לידי סחיטה, ונמש"כ שם הפרשה בסק"ח ז"ע דכל דברי המ"מ לא קאי על הידוק מוכין אלא על ספוג, ובהידוק מוכין אין האיסור משום שכשאוחרו נסחטו בין אלצעותיו, וכן לא מהני למוכין בית אחיזה דא"ל לומר דהוי כלוחית דומיא דספוג, ויל"ע עוד בשו"ע בסי"ח במנהג העולם לסחוט לתוך כלי מידי דהוי אספוג, אבל המחבר נמי מסיים עלה דיש לגמגם בסבבא וזו אכל לשון השו"ע אסור להדק מוכין כו' משום סחיטה ז"צ דהא מבואר בגמ' דאינו פ"ר שיסחוט ע"י ההידוק אלא שגזרו רבנן דילמא אחי לידי סחיטה, ושפיר ביארו התו' הנ"ל הטעם דאודרא עדיפא ממסוכריא דנזייתא דהוי פ"ר כיון שמהדקה בגיגית מן הנד, וראיתי בשעה"ל סקמ"ט שהרגיש בזה, וכתב ליישב לשון המרדכי והשו"ע משום דהוי קרוב לפ"ר, ויל"ע בזה דא"כ משמע דקרוב לפ"ר אינו אסור מה"ת אלא מדרבנן, במבואר במימרא דרבא דקאסר דילמא אחי לידי סחיטה, ואילו בזה"ל רסי' רע"ז מבואר בשם המהרש"א דקרוב לפ"ר הוי כפ"ר ולכן שייך איסור כיצוי דא"ו על פתיחת הדלת, וז"ל דאיכא נמי קרוב לפ"ר דהוי כפ"ר, אבל לאו כל קרוב לפ"ר נידון כפ"ר, והתם גבי דלת משום דלייט עלה אצ"י מוכח דאינו פ"ר ממש אלא קרוב לפ"ר דהוי כפ"ר כמו שביאר שם המאירי, עי' בתו"ש מש"כ בזה.

עוד כתב בשעה"ל ליישב כמו שנתבאר תחילה, דכונת הגמ' דחיישינן שמה יהדק היטב צענין שיהא בו פ"ר דמנאי הדבר, ולפיכך אסרו להדק במוכין לחין בכל גווני, אבל לא פירש מדוע נקט המחבר לשון משום סחיטה, וכנראה דסובר דלשון משום סחיטה ניחא נמי אף כשאינו פ"ר, דכיון שאסרו חכמים להדק בלח בכל גווני דמנאי להכשל באיסור סחיטה קרי לה דאסור משום סחיטה, ומה שהביא המ"א בסקי"ח בשם הר"ן דכשמהדק והוא לח הוא נסחט זל"פ נמי עד"ז, ולא דהוי פ"ר, דהא לשון הגמ' דילמא אחי לידי סחיטה, ומה שדימה הר"ן בסו"פ שמונה שרצים

הך דאודרא אפומא דשישא לההיא דמסוכריא דנזייתא אינו משום דדמי לה לגמרי, שהרי במסוכריא קאמר דמודה ר"ש דאסור להדוק דהוי פ"ר, אלא דהוכיח הר"ן מהא דרבא גבי אודרא דאף במסוכריא הטעם שאסור להדוק היינו משום סחיטה ולא מחמת איסור אחר.

מיהו נריך תלמוד, בשלמא התו' קי"א צ' פירשו שפיר לחלק בין מסוכריא דנזייתא לאודרא אפומא דשישא, אבל לפי הערוך ור"ח ור"ת ועוד שפירשו מסוכריא דנזייתא בסתימת נקב שלמעלה ולא בנד הדופן, מהו א"כ החילוק בין אודרא צפומא דשישא דקאמר רבא אסור להדוק רק משום גזירה דילמא אחי לידי סחיטה ואילו מסוכריא דנזייתא קאמר בגמ' דהוי פ"ר, ונראה דשפיר חלוק אודרא אפומא דשישא הואיל ואין מניחה כדי לסתום נקב שיש בכיסוי אלא דזה גופה הכיסוי, לפיכך אע"פ שמהדקה אפומא דשישא אינו פ"ר שיסחוט ע"י ההידוק, אבל מסוכריא דנזייתא שסותם בה נקב שבפי הגיגית שלמעלה גרע דכל הידוק צנקצ נעשה בחוץ וצנח דהוי פ"ר שיסחוט, א"נ אפי' את"ל דמסוכריא דנזייתא הוי נמי סחימה על פי החזית כעין אודרא אפומא דשישא כדמשמע בר"ח וברמב"ן שבת וברש"א כתובות לפי הערוך, מ"מ נריך לדחוק ליישב דגרע מסוכריא דהוי פ"ר משום דהצגד לח לגמרי או שהחזית מלאה יין כי היכי דכל שמהדק הכיסוי הו"ל פ"ר שיסחוט, עוד אפשר דכיסוי שמן סגי ל' שיהא מכוסה בעלמא רק חששו חכמים שיהדק נמי כה"ג דיהא פ"ר שיסחוט, אבל ציין מחמת ריחא וחלא מקפיד האדם להדקו תמיד בחוץ, א"נ שאני הידוק גבי סחיטת שמן שאינו נסחט אלא"כ מהדקו היטב משא"כ ציין בקל יותר נסחט, א"נ שישא היינו פח או כד שאינו חושש עליהן כדי להדקו היטב אבל בחזית חושש יותר להדוקה, עוד י"ל דבמסוכריא דנזייתא הכיסוי על פי החזית כעין סתימת נקב דהיינו שדוחק הצגד לסתימת פי החזית אבל באודרא היינו כעין משמרת ע"פ החזית דמהדקו על דופני החזית כדי שיחזיק הכיסוי, ולא מיהדק כולי האי כמו בסתימת פי החזית, אך לשון הרמב"ם וטו"ש ע"ה הנ"ל גבי הידוק אודרא לא משמע כן, ול"ע.

ולא ראיתי למי שהעיר בזה, ומה שהביאו הרמב"ן בכתובות והרש"א והריטב"א בשבת בשם ר"ת דהקשה על רש"י מההיא דרבא, היינו להוכיח שאין האיסור במסוכריא משום סחיטה, דא"כ הו"ל לרב

ויש"י בסוגין ובנכורות כ"ה א' פירש שהיו כורכין
 בגד סביב הצרח מפני שאין הנקב שזה והוא
 מסתום הנקב יפה, וקאמר רב דאסור להדוקיה משום
 מחיטה, והנה אם מפרשין לרש"י דאסור משום
 מפרק מה"ת יל"ע הא סוחט היין לאיצוד, וא"א
 לפרש לרש"י כהר"ח והערוך דהנקב למעלה צפי
 החצית כי היכי שנסחט היין לחוף החצית ולא אזיל
 לאיצוד, דסתם צרח אינו למעלה בחצית אלא צנדי
 הדפנות, וצריך לפרש לרש"י שיש כלי צנדי החצית
 שלתוכה נסחט היין, ואינו דוחק להעמיד כן סוגין
 שהרי כל אדם אינו רוצה שישפך יינו צנדי לארץ
 ובדאי שלא צניחו, וכ"ה בריטב"א כתובות ו' א',
 א"י בכל הידוק הצנדי נסחט מן היין גם לחוף החצית
 כמ"ש בש"מ שם צנדי שטה יטנה, אך צנדי
 הרמב"ן משמע דגם לרש"י נוכל לפרש שהנקב
 למעלה, מדכחז לבאר פי' ב' של הערוך שהיא סמימת
 הנקב של חצית צנחית עץ או צנחא מהודקת ואסור
 משום מחצר, ובערוך הרי מצוה להדיא דלצ' הפי'
 שכתב צריך שיהא הנקב מלמעלה ולא מן הצד, ע"כ
 דסובר הרמב"ן דענין צרח שייכא אף למעלה בחצית,
 א"כ ה"נ נוכל ליישב אליבא דרש"י, ובריטב"א כתב

ומסוכריה דנוייתא כיון שהולך לאיצוד ליכא משום מפרק, אבל סחיטת שיער וספוג אסור משום מפרק דקוחט שמן הנזבל צה, ויש לדקדק מר"ם דסחיטת ספוג הוי נמי מה"ם כמו למ"ד דיש סחיטה בשיער, שהרי כתב דאסור לסחטן כמו סחיטת זיתים וענבים, וכן נראה דעת התו' והתורא"ש בשבת.

ויל"ע מדוע ר"ם לא הביא נמי גוונא דאודרא בפומא דשישא להוכיח שיש סחיטה בשמן כמו שהביאו התו' בשבת, ויל"ע דבשבת נמי כתבו התו' כן רק משום שרש"י פירש ההיא צפך שמן, ואפשר דשישא אינו הכרע לדבר, וסברי התו' לפרש משום סחיטה ממים ומשום מלבן, שוב ראיתי כן בתורא"ש, א"נ יתכן דסברי התו' כאן כמו שכתבו בשבת קמ"ה א' ד"ה כנשים כו', דרבא צעל המימרא דאודרא בפומא דשישא סובר כר' יוחנן ולא כרב, וכיון דמסוכריא דנוייתא הוי מימרא דרב לא מיימא התו' אליבא דרב שיהא אסור סחיטה בפומא דשישא, אך א"כ צריך טעם מאי שנא אודרא דסובר רב דליכא משום סחיטה ואילו דמסוכריא דנוייתא איכא משום סחיטה, ויש ליישב דה"ל דעת ר"ם בכחוצות ודעת התו' קמ"ה א' לפרש מימרא דרב דאסור להדוקיה כפירוש הערוך והר"ם בסמוך שפירשו משום מתקן כלי ולא משום סחיטה, א"נ סברי התו' קמ"ה א' דרב מפרש דאסור להדוקיה משום סחיטה מדרבנן, אבל לר"ם אין לנו לפרש מימרא דרב אלא כהערוך, דכבר ביארנו דליכא מדרבנן לא משום מלבן אחר שהמסקה מלכלך את זולעו ולא משום מפרק כיון דהמסקה נסחט לאיצוד, א"נ בכל פ"ר דלא ניחא לי סובר ר"ם דמותר כשיטת הערוך.

ויל"ע דמשמע צמו' שבת שאינו חייב שחיס אלא או משום מלבן או משום מפרק, ומדוע באמת לא ליחייב שחיס, ואפשר דבאמת חייב שחיס אלא שלא דנו בזה התו' דעיקר דבריהם לאורויי דשייכא מלבן ושייכא מפרק, [עי' במג"ם מלאכת זונה אות ד' ומלאכת חורש אות ז' שכתב לדעת הרמב"ם דלא הביא כמה פעמים בזה' שבת דחייב שחיס אף דבאמת חייב שחיס] כמו"כ יל"ע דבדברי הרשב"א שבת דהביא שם ר"ם דאיכא תרי גווני משום סחיטה, חד משום ליבון במים דדרכן של בני"א ללבן ולכבס כליהם במים וההיא צין אזלי לאיצוד מים הנסחטים וצין לא אזלי לאיצוד אסור משום סחיטה כו', ולכא' בלא אזלי לאיצוד חייב גם משום מפרק, אלא דאפשר לא שם הרשב"א לאדכורי הכא, ובאמת כן כתב הרמב"ם בשם ר"ם דאס

דוחק טובא לפרש דר"ל מדרבנן בעלמא, וכן ברמב"ן מבואר דקוחט בגד צין במים צין צין הוי מלבן והוא שמתכבס הבגד בכך מעט כו', וכן משמעות ר"י צמו' כתובות ו' א' לפרש שיטת רש"י וסיעתו דאסור להדוקיה משום ליבון מה"ם, דכתבו שם דאסור לסחוט בשאר משקה משום ליבון כמו במים, ויש לבאר כמו ששרייטן במים והו' כיבוסן מה"ם אע"פ שלא לעולם נעשה הבגד בכך נקי לגמרי, דכיון שהוא מנרתי הכיבוס סגי בכך כדי לחייבו, כך סחיטת הבגד אפי' מיין הועילה דלאחר מכן מפשה הכיבוס נעשית יותר נקי ויותר קל, וסחיטה נמי מנרתי הכיבוס היא.

אבל אין נראה שדברי ר"י צמו' כתובות שזה לגמרי לדברי התו' דידן, דהא על הנד לאסור הסחיטה משום מפרק נקט ר"י החס שאינו מה"ם אלא אסור מדרבנן, וה"ט מפני שפירשו ר"י ור"ם אליבא דרש"י בשסחיטת היין הולך לאיצוד, לפיכך א"א שיהא חיוב דא' משום מפרק, ופליגי ר"ם ור"י אס בפ"ר דל"נ לי' אסור מדרבנן, א"נ אפי' אס בכל פ"ר דלא ניחא לי' אסור אכתי צהולך לאיצוד שאני דסובר ר"ם דליכא ¹¹²³⁴⁵⁶⁷עלה שם מלאכת דש כלל אף לא מדרבנן.

עוד משמע קצת צמו' כתובות אליבא דר"ם, דליכא משום מלבן בשאר משקין אף לא מדרבנן, דכל דבר המלכלך את זולעו לא שייך ליבון בסחיטתו, והיינו טעמא דלא מצי ר"ם לפרש אליבא דרש"י דאסור להדוקיה משום סחיטה מדרבנן לא משום מלבן ולא משום מפרק, ואין לומר משום ספוג לפרש מימרא דרב דאסור להדוקיה מה"ם, שהרי מפרש כהערוך משום מתקן כלי דהוי נמי מדרבנן, וקצת דוחק שיהא ר"י סובר אליבא דרש"י דבסחיטת בגדים מיין ושמן איכא משום ליבון מה"ם ואילו ר"ם יסבור שאף מדרבנן ליכא, אך אין דברי ר"ם מורין דמודה שיש אסור משום ליבון מדרבנן, לפי שדרך ללכוך גמור הוא.

ובמ"מ אין הדבר מוכרע, דלכא' מסתברא דכיבוס בגד ע"י כסכוס גמור צין ושמן ליכא למי שיתיר לגמרי, דסו"ס אס מכבסו צין ושמן הרי שרואה ללבן אותו ללכוך מסוים אע"פ שידוע שגם יתלכלך הבגד באופן אחר ע"י שאר המשקין, א"כ מדוע לא נימא הכי אף גבי סחיטה מיין ושמן עכ"פ לאסור מדרבנן, סו"ס סילק מקצת ריחו וחזותו מן הבגד.

מיהו משום מפרק מודה ר"ם דאיכא גבי סחיטה משמן ויין אבל רק היכא דלא אזיל לאיצוד,

נריך למשקין שזבין מהן גם בסחיטת צגדים ממים היו תולדת דש.

עוד משמע צח' דאף גבי סחיטת שיער משמן או בסחיטת אודרא מיין וכן בסוחט שמן מספוג ל^{לכא} הכרע אם איסור הסחיטה צהו משום מלכין או משום מפרק, דרק הוכיחו מהתם דלא תימא דליכא איסור סחיטה אלא במים, וזה עולה עם פירוש הרמב"ם פ"ט הי"א ופכ"ב הט"ו דגם ביין ושמן איכא איסור סחיטה משום מלכין, וגם הנידון בשיער וספוג היינו משום מלכין.

עוד משמע צח' שנת דאפי' אם אמרינן גבי סחיטה מיין ושמן דכי סחיט ל' מתלכין הבגד קצת והוי מכנס מ"מ בשרייטו לא אמרינן דזהו ליצונו במקצת, שהרי בסמוך הקשו התו' משרייטו זהו כיצוסו רק גבי מים, ובספר נמי ניחא שיהא סחיטה מזרבי הכיצוס טפי משרייטו, דשרי' אינו אלא כדי לרכך הבגד שע"כ יולא אח"כ הלכלוך בקל ע"י כיצוס וכיסוכוס, ואף אם צאמת יולא גם קצת לכלוך ע"י השרי' אכתי סחיטה שהיא צכה האדם מוליא הרבה מן הלכלוך הצלוע יחד עם המים וחשיב כיצוס טפי, ומלאנו דכוותה בעור דסחיטה אסור ושרי' במים מותר, שו"ר כן בשעה"ל סי' ש"ט סקכ"ט בשם היראים דסובר ג"כ שצסחיטת יין שייך ליצונו ואעפ"כ כתב בהדיא דאין בשרייטן משום כיצוס, וע"ע ברמב"ן כחוצות צוה.

לפי"ז פשוט דלר"ת נמי דליכא משום סחיטה בשאר משקין ליכא נמי משום שרייטו זהו כיצוסו, ואפשר דמותר אפי' מדרבנן כמו שכתבנו גבי סחיטה משאר משקין.

בגל' הר"ת, מצואר צ' פי' צסוגיא, לפי' קמא אסור להדוקיה מה"ת משום סחיטה דמיירי כה"ג שסותמין צו פי' החצית, וה"ט דכדי לחייבו משום דש נריך שיהנה מן היין הנסחט לחוכו, וליכא ראי' מהר"ם האם צנקב מן הצד הי' חייב משום מלכין, עוד פירש דלעולם אין כאן משום סחיטה אלא דהוי פ"ר דסותם הפתח ומתקן מנא, אע"פ שאומר למנוע שפיכת היין חני מתכוין ולא לקטוס הפתח, ולפי' זה מוכח דאסור להדוקיה אינו מה"ת אלא מדרבנן, ונראה דלפי' צ' צר"ח א"ל לפרש שקותם פי' החצית למעלה אלא לעולם הנקב צדופני החצית וע"י שמהדקו צגגדים וכיו"צ הוי פ"ר שקותם הפתח והוי כצונה.

אך בערוך מצואר דאחר שהציא צ' הפי' צר"ח מקיים עלה שלדברי שניהם האי נקב למעלה מן

הצד הוא כו', אבל צנקב מן הצד כמו שיש לחצות שלנו לא אסרו להדוקיה ציומא טבא ליצוד היין, ואפי' אם יסחוט כיון שילך לאיצוד לא ניחא, משמע דצנקב למעלה כיון דאין חשש איצוד היין כמו צנקב מן הצד, הרי כשבא אדם לקטמו ולהדקו נראה טפי כמחצר ומתקן, לפיכך אסור, ובפשוטו אין הפרש צוה בין שנת ויו"ט, וגם בשנת לא אסרו חכמים להדוקיה מן הצד משום מחצר ומתקן אחר שיצוד צכך כל היין.

בזה מתיישב הא דלכאו' יש להקשות אם האיסור משום מתקן ומחזי כצונה מאי שנא נקב מלמעלה או נקב מן הצד, ולהאמור ניחא דמן הצד לא אסרו משום איצוד היין, וכעת ראינו צאו"ז סי' נ"ט שחמה על הערוך דלאותו לשון משום צונה אין נראה לחלק בין פי' החצית למן הצד.

אבל הרמב"ן צכחוצות והריטב"א שנת ק"ג א' הציאו צסם אחרים ור"ת לפרש דמוכריא דנוייתא היא מגופה שצנד החצית כדי לקטוס ואסור להדקה מפני שהוא מצטלה שם וחייב משום צונה ע"כ, הנה מצואר דאפי' אם מפרשינן משום צונה היינו גם צנקב שצנד החצית ולאו דוקא למעלה צפי החצית, ולשון חייב משום צונה צ"ע.

ונראה דמש"כ הערוך ועל כן אסרו חכמים להדוקיה כו' קאי רק למאן דאסר משום סחיטת הפתח דע"י שמהדקו נראה כמחצר אבל למאן דאסר משום סחיטה כיון דניחא ל' שצוצ היין צחוך הכד אסור מה"ת, כמש"נ לעיל צגל' הר"ת, ולשון אסרו חכמים להדוקיה מיפרשא נמי על רצ שישא צרי' דר"ת משמי' דרב.

ולכאו' נוכל להוכיח דאף שיטת הערוך והר"ת כמש"נ לעיל אליצא דר"ת דליכא איסור בשאר משקין משום ליצונו ואפי' מדרבנן, דאל"כ אחר שמפרשי הסוגיא גם משום מתקן ומחצר מדרבנן מדוע לא פירשו אפי' צנקב מן הצד ומשום איסור ליצונו מדרבנן, וצאמת פשוט שכן דעת הערוך דהא פ"ר דלא ניחא ל' אף מדרבנן מותר.

ברמב"ן מצואר ליישב שיטת רש"י דאסור להדוקיה צנקב מן הצד משום איסור סחיטה מדרבנן, ושאיני מסחיטת צצשים דלגופן מותר לפי שאין דרך סחיטה צהן, אבל צגגדים שדרך סחיטה צהן אסור לכחילה, ויל"ע צמה שחלה הרמב"ן דצרי' ו"ל אליצא דרב, וקצת משמע דדוקא אליצא דר' יוחנן סובר הרמב"ן צקושיא שיש להחיר סחיטת צגגדים

כמו מים, אבל סוחט בגד ממי תוחים ורימונים וכ"ש ממי פגעין פרישין ועוזרדין אין סבא כלל שיהא חייב עלה משום מפרק, ואולי איסור דרבנן גבי סוחט הבגד ממי תוחים ורימונים מיהא איכא ככל סחיטה לנורך מימיהן, אבל שאר פירות כמו מי פגעין פרישין ועוזרדין כשם שמותר לסחטן לנורך מימיהן דהוי זיעה בעלמא כך בסוחט בגדים מהן, ועד"ז נראה לפרש גם בלשון הר"ן שכתב וההוא דהוי תולדה דדש איתנהו בכולהו משקין כו', ואין הכונה לרבותא כל שאר משקין אלא כעין יין ושמן ומים, מיהו רהיטות דברי הרמב"ן והר"ן משמע דבכל משקין כססוחטן מן הבגד ונר"ך למשקין חייב משום דש, וה"ט דיש לחלק בין סחיטת בגדים לסחיטת פירות, דגבי אוכל אמרינן כיון דליכא אינשי דסחטי לנורך משקין אוכלא דאיפרת הוא וליכא עלה שם משקה, אבל בסחיטת בגד דכו"ע סוחטין ולא שייכא הך סבא דליצטל המשקה אגב האוכל כמו בכל אוכלא דאיפרת, [ע"י מש"כ בענין סחיטת פירות סק"ז ד"ה ונראה] ואפשר דרש"י קמ"ה א' שפירש כנשין ביין וחומץ סובר דוקא ביין משום דשם משקה עליו, אבל כבש ירקות במי פירות לא מחייב ר' יוחנן אפי' למימיהן, וז"ע.

ובמסיק הר"ן דהא דאסור להדוקיה כיון דקא סחט במשקין שדרך סחיטה בהן מיתסר מדרבנן, לכאוף עולה לפי"ז דבמי פירות כמו תוחים ורימונים וכ"ש במי פגעין פרישין ועוזרדין מותר לסחטן מן הבגד אף מדרבנן, וליכא איסור דרבנן בהולך לאיצוד אלא בדקא סחט במשקין שדרך סחיטה בהן, וז"ע.

במצא לפי הרמב"ן אליבא דר"ת והר"ן, דהא דאמרינן קמ"ה א' ד"ת אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים בלבד היינו לאפוקי שאר פירות, אבל בסחיטת בגדים שפיר חייב משום מפרק מה"ת, אבל השיטה להר"ן כתב דאם קאמרינן בזו"ע בלבד משום דאורחיהו בהכי פשיטא דליחא בסחיטת בגדים.

ובמסקנת הרמב"ן, דכל סוחט פירות תולדת מפרק צריך למשקין ושיעורן כגרוגרת ואין דישה אלא בגידו"ק כלומר צפירות וכיו"צ, אבל הסוחט בגד תולדת נוצע בדרך מלגן בין במים בין ביין, אבל יש לחלק בין בגד שמחכבם בכך מעט לבגד שאינו מחלגן בכך ואפי' מעט, וז"ע מדוע בגד נמר ופשתים אינו בכלל גידו"ק כמו פירות, גם בשיטה להר"ן ז"ע דהציא תחילה י"מ דמיירי בחבית של יין והוא בגד

לאיצוד, דהא כבר מצינו בכנשים דלמימיהן חייב חטאת ומ"מ לגופן מותר, ועלה מיישב דעכ"פ לרב לא מצינו דלגופן מותר אלא במקום דלמימיהן פטור אבל אסור, וזה חידוש רב במסוכריא דנזיחא דלאיצוד אסור, אך מ"מ אפשר לפרש בצ' דרכים, חדא דרב גבי מסוכריא לשיטתו גבי סחיטת כנשים דלגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור, וה"ט דדוקא כנשים לפי שאין דרך סחיטה בהן הדין דלגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור אבל סחיטת בגדים שדרך סחיטה בהן לגופן פטור אבל אסור שהרי למימיהן חייב, אבל לר' יוחנן לעולם אין הפרש בין סחיטת כנשים לסחיטת בגדים בתרויהו למימיהן חייב לגופן מותר, דכל שהולך לאיצוד אפי' יהא בה דרך סחיטה מותר, א"נ יל"פ דמה שנקט הרמב"ן ז"ל אליבא דרב אין הכונה לרב בר פלוגתי דר' יוחנן גבי כנשים, אלא שחידש רב במימרא דמסוכריא דנזיחא דאסור להדוקיה מדרבנן אע"פ שהולך לאיצוד כיון שדרך סחיטה בבגדים, ור' יוחנן לא פליג עלה כלל דג"כ סובר שדרך סחיטה בבגדים, אלא שבסוחט למימיהן סובר דאף בכנשים חייב, וכהאי לישנא משמע מדברי הר"ן בקוגין שנראה שהעתיק הדברים מדברי הרמב"ן, ומ"מ לא הזכיר דוקא אליבא דרב אלא דכיון דקא סחט במשקין שדרך סחיטה בהן מיתסר מדרבנן, ע"ע בסמוך סק"ד כמה שביאר מו"ח שליט"א לדברי הרמב"ן.

ובעיקר הדבר שכתב הרמב"ן שדרך סחיטה בהן, משמע בתו' וכתו' הרא"ש שבת וכתו' כתובות דפליגי עלה, שהרי כתבו שאין דרך לסחטן לאיצוד כיון דע"י סחיטה אינו יכול לנקותו מריחו ותוחתו וכן לא לנורך משקה שבו דמעט הי' מריח בסחיטתו, וכתאמת התו' בכתובות נמי פירשו שיטת רש"י ע"ד הרמב"ן דמצינן למימר נמי דאסור מדרבנן משום מפרק וכתבו טעם אחר לחלק בין סחיטת כנשים לסחיטת בגדים, דדוקא כנשים מותר לגופן דהנסחט כאוכלא דאיפרת ואין שם משקה עליו לכן גם בסוחט למימיהן פטור אבל אסור, ויש להוסיף דלר' יוחנן נמי מה"ט לגופן מותר אבל בסוחט למימיהן דאחשביניהו שפיר מחייב חטאת ושם משקה עליו, ועי' בחזו"א סנ"ו סק"ד.

עוד מצאנו ברמב"ן בשם ר"ת, דאם נר"ך למשקין הנסחטין הוי תולדת דש וחייב כמו בסחיטת זיתים וענבים, וכן בסחיטת בגדים בין במים בין בשאר הנסחטין, ולכאוף נראה דבשאר הנסחטין ר"ל דוקא יין ושמן דליכא עלה תורת משקין שהן מו' משקין

של פשתן שצפי החצית ואסור להדוקיה משום סחיטה
 דהוי תולדת מפרק, והקשה עלה דמפרק לא שייכא
 אלא בגידו"ק, ומו"מ שליט"א תירץ כיון דאישתני
 דהנמר או הפשתים כבר טווי וארוג שוב אינו צדין
 גידו"ק, ויל"ע דהראשונים ו"ל הזכירו דכורך על
 הצרח נעורת של פשתן, ונעורת לא נשתנה במהותו,
 ושמעתי ליישב דכונת הרמב"ן דאין דישה אלא
 בגידו"ק דומיא דפירות וכנשים משום דשייכא בהו
 משקה כברייתן אע"פ שאלו המשקין לא גדלו בהן,
 אבל לסחוט בגדים ממשקין שבהן לא שייכא אהדדי
 ולא נתבטל המשקה אגב הצגד, וסתימות דברי
 הרמב"ן לא משמע כן, ויל"ע עוד במנ"ח מלאכת
 מלנן אוח ג', עוד ראיתי בס' מגן אבות להגר"מ
 צנעט ז"ל דכתב בפשיטות דצגד למר או פשתים חשיב
 גידו"ק ומ"מ הקשה על הראשונים שכתבו לאסור
 סחיטת בגדים משום מפרק דלא מיירי צלמר ופשתים,
 עוד הקשה דכשם שצחציטת כנשים למימיהן פטור
 הואיל ואחו מעלמא כך צחציטת בגדים, ע"ש.

וצל"ע דתחילה משמע ברמב"ן דעיקר כפירוש רש"י
 דלרב אסור להדוקיה מדרבנן משום סחיטה
 כיון שדרך סחיטה בהן, ובכתובות משמע דהסכים
 הרמב"ן עם פיר"מ דליכא משום כיצוס צחציטת צגד
 מיין ושמן, ואילו צסוגין מסיק דחייב משום מלנן, ע"י
 צחזו"א סי' נ"ו סק"ד.

יד] ויל"ע למה השמיטו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש
 להך דינא דמסוכריא דנוייתא, בין אם
 פירשו כדעת הערוך והר"ם ור"מ משום סחימת
 הדופן דהוי כבונה בין אם פירשו משום סחיטה, ולא
 מיבעיא אם סברי כהר"ן דנתחדש צסוגין דאיכא
 איסור דרבנן דמ"מ סחיט צמסקין שדרך סחיטה בהן
 דהו"ל לאחוי אלא אפי' אם נפרש משום איסור
 סחיטה מה"מ אם משום מלנן אם משום מפרק נמי
 הו"ל לאחוי, ואין לומר לפי שכבר העתיקו מימרא
 דרבא דלא ליהדוק אודרא אפומא דשישא דילמא אחי
 לידי סחיטה, דהא צמסוכריא נתחדש דהוי פ"ר
 שיסחוט אם מה"מ משום מלנן כדעת ר"י צחו' שבת
 וכתובות אליבא דרש"י וכ"נ דעת הרמב"ם פכ"צ
 ה"ט ומהקנת הרמב"ן, אם משום מפרק וכגון
 שהנקב למעלה שאין הנסחט הולך לאיצוד א"י כגון
 שיש כלי צידו לקבל היין כדעת שאר הראשונים, אבל
 הידוק אודרא צפומא דשישא הוי איסור דרבנן גזירה
 אטו סחיטה, כמו שציאר השעה"ל צקמ"ט צב'

דרכים, וכבר הקשו כן צחו' קי"א צ' ד"ה מודה ר"ש
 מאי שנא מסוכריא דהוי פ"ר ואודרא צפומא דשישא
 לא הוי פ"ר ומירלו דיש הפרש צין נקב שלמעלה לנקב
 מן הצד עי"ש, ולפי הערוך ועוד ראשונים שפירשו
 מסוכריא נמי צנקב שלמעלה צריך טעם אחר לחלק
 צין מסוכריא לאודרא כמו שציארנו לעיל סקי"צ, נמצא
 דודאי אינו טעם נכון לומר דמשום שהעתיקו מימרא
 דרבא גבי אודרא צפומא דשישא לא העתיקו הך
 דמסוכריא דנוייתא.

וגראה דהרמב"ם סובר לפרש מסוכריא צנקב שמן
 הצד ומשום ליבון, וכבר כלל הדברים צפ"ט
 הי"א והסוחט אם הצגד עד שיוציא את המים שבו
 הר"ז מבצט וחייב שהסחיטה מלרבי כיצוס כו', חדע
 דעלה הביא המ"מ שיטת הרמב"ן צמסוכריא דהסוחט
 צגד חייב כדרך מלנן צין צמים צין צין, ומסיק שכן
 גם דעת הרמב"ם, וכן צכס"מ מצואר דמש"כ
 הרמב"ם עד שיוציא את המים שבו היינו כל המשקין
 ולאו דוקא מים, עי"ש.

וברא"ש יש ליישב עפ"י"מ שהביא הצ"י צסוגין
 צשמי' דהרא"ש ר"פ הצונה, דהתם הביא
 הרא"ש דעת הערוך דפ"ר דלא ניחא לי מותר,
 ודלפי"ו החיר להסיר פקק החצית אע"פ שא"א שלא
 יסחוט והוי פ"ר כיון דאינו נהנה צסחיטתו כו',
 ודחה דבריו וסתר ראיותיו דאע"ג דלא מיחייב חטאת
 איסורא מיהא איכא, א"כ י"ל דהרא"ש צפ' שמונה
 שרצים סמך על דבריו צמב ו"ל צפרק הצונה
 דאיסורא דרבנן מיהא איכא, וזה כשיטת ר"י שהביא
 המחבר צסעי' י"ח דלא כהערוך, וכדעת הסמ"ג
 וספה"מ שהביא צצ"י דנוטין לאסור מדרבנן כדעת
 ר"י, אמנם צרי"ף אכתי צריך תלמוד למה השמיט
 למסוכריא.

ובר"ח שליט"א כתב [כת"י] ליישב מדוע השמיטו
 הרי"ף והרמב"ם והרא"ש עפ"י"ד הרמב"ן
 צסוגין, דהנה הקשה הרמב"ן אליבא דרש"י מאי שנא
 סחיטת בגדים לאיצוד דאסור מצחציטת כנשים דלגופן
 מותר ולמימיהן חייב חטאת, וחירץ דאפשר לרב
 סחיטת בגדים אסור כיון דקא סחיט מ"מ אע"פ
 שא"צ לסחיטה זו שהרי דרך סחיטה בהן ואסור
 לכתחילה, וציאר מו"מ שליט"א דכונת הרמב"ן דלפי
 רב דסובר צסחיטת כנשים למימיהן פטור אבל אסור
 מותר לצורך גופן, אבל צסחיטת בגדים דלמימיהן חייב
 חטאת אין להחיר סחיטה לצורך גופן, וזהו שחדש רב
 צמסוכריא דנוייתא, נמצא דאליבא דר' יוחנן דצכנשים

נמי למימיהן חייב חטאת ומ"מ מותר לזורך גופן ה"ג
יהא הדין גבי סחיטת בגדים, מעתה יש ליישב דהרי"ף
והרמב"ם והרא"ש בלמ"מ סבירי דסחיטת בגדים
לאיצוד מותר, ואית לן למילף מר' יוחנן דסחיטת
לזורך גופן מותר אע"פ דלמימיהן חייב חטאת דה"ה
במסוכריא דנוייתא, וזה כדעת הרשב"א המ"מ
והרי"ז ש' שהציא המ"א בסקכ"ג, והך דמסוכריא מיירי
שהנקב מלמעלה וחייב משום שהיין נסחט לתוך
החצית, וד"ו פשוט להו לאיסור ככל פ"ר דניחא לי
אע"פ שאינו מתכוין.

ויל"ע דנשלמא כדעת הרי"ף והרא"ש יש מקום
ליישב כן, אבל כדעת הרמב"ם פ"ט הי"א
ברור הדבר דסחיטת בגדים ואפי' מיין אית זהו משום
מלבן מה"ת בין בנקב מן הצד בין בנקב מלמעלה
כמ"ש המ"מ והכס"מ שם, ואין המימרא דרב גבי
מסוכריא דנוייתא שייכא לעינן סחיטת כבשים, ושפיר
מיפרשא מסוכריא בנקב מן הצד, והסכים לזה מו"ח
שליט"א.

גם נחבאר בפוסקים דעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש
לפסוק כרז ושמואל ולא כהר"ח שהציא המחבר
בס"ז דהלכה כר' יוחנן דכבשים למימיהן חייב חטאת,
עי' בזה"ל ד"ה ולר"ח.

ובעיקר הציאור שכתב מו"ח שליט"א בדברי
הרמב"ן, דר' יוחנן דכבשים חולק על רב
דסחיטת בגדים לאיצוד מותר אע"פ דלמימיהן חייב
חטאת, אינו כדברי החזו"א בס"י נ"ו סק"ד שכתב
דקנ"ה משמע ברמב"ן דרק רב אסר לה ולא ר' יוחנן,
אך קשה דמאן פליג עלי, ואפשר דהלשון לאו לדיוקא
כו' עי"ש, וכבר כתבנו לעיל סק"י"ג דדברי הר"ן
מסייע למסקנת דברי החזו"א כדעת הרמב"ן אליבא
דרש"י דליכא פלוגתא בין רב ור' יוחנן גבי סחיטת
בגדים לאיצוד, ולכונ"ע אסור מדרבנן.

טו] שו"ע סי' ש"כ סי"ח חצית שפקקו צפקק של
פשתן כו' והעולם נוהגים היתר בדבר
כו', הנה צ"י מבואר דגבי פלוגתא הערוך ור"י
שהציא הטור דעת התו' ק"ג א' והרא"ש כהר"י, וכן
נוטין הסמ"ג וספה"ת לאסור צפ"ר אע"פ דלא ניחא
לי, ודעת הרי"ז משמע דהמנהג בהרבה ארצות
להתיר כדעת הערוך, מיהו מש"כ המחבר והעולם
נוהגים היתר בדבר אין הכוונה לדברי הרי"ז דהא סיים
טוב להנהיגם שלא יהא כלי תחת החצית, ע"כ דהיו
נוהגים היתר לסחוט אפי' בשיש כלי תחת.

ולפי שאין טענה זו חזקה ויש לגמגם בה טוב
להנהיגם שלא יהא כלי תחת החצית כו', יש
מקום לפרש דטוב להנהיגם להקל בסוחט לאיצוד
כדעת הערוך, דהא לדמות צרור ארוכה לציט אחזה
דספוג כחב המחבר דיש לגמגם בה, וכן משמע דעת
החזו"א בסמוך, אבל מדברי האחרונים מבואר שאינו
כן, וטעמייהו משום דסבירי שהמחבר הכריע תחילה
כדעת החולקים על הערוך, א"כ ע"כ כדי להחיר
לאיצוד צעינן תרחי לטיבותא, ודעת הט"ז הא"ר
ומאמ"ר להחיר משום צירוף שהצורא ארוכה ודעת
המ"א להחיר משום שיש לצרף שיטות הראשונים דעל
סחיטת לאיצוד ליכא שם מלאכה כלל ומותר אפי'
מדרבנן, ועי' בשעה"צ סקנ"ו, ובח"א כלל י"ד אות
ט"ו נראה שנקט כהמ"א, וזל"ע לפי"ז בדברי הח"א
שם אות י"ב, ולא העתיקו המ"ב.

ועי' בחזו"א סי' נ"ו סק"ה שמיאן לפרש מסקנת
המחבר כדעת הט"ז הא"ר ומאמ"ר משום
דמזריפין לסניף הא דהצורא ארוכה, לכן מסיק דע"כ
שנהגו כהערוך, נראה כונתו ז"ל דמש"כ המחבר טוב
להנהיגם שלא יהא כלי תחת החצית היינו כדעת
הערוך, אך אין כונתו ז"ל לפרש מש"כ המחבר
והעולם נוהגין היתר בדבר דהיינו שהיו נוהגין לסחוט
בלא כלי מתחתיו, דאטו חולק על המנהג שהציא
הצ"י לסחוט לתוך כלי, אלא דאחר שמסיק המחבר
בופה שאין טענה זו חזקה ויש לגמגם בה חו' אין
לפרש דטוב להנהיגם כו' היינו צירוף שהצורא
ארוכה, אלא שטוב להנהיגם כדעת הערוך, וזל"ע
דבסק"ד משמע דלא נקט החזו"א להקל לגמרי
בסוחט לאיצוד אלא במקום צע"ח והפסד מרובה
של הבהמה, עי"ש.

והט"ז מסיק כהערוך ממש"כ דמ"מ אנו רואים
מנהגינו כדעה קמייתא שאנו סוחטין ירק
שלאטי"ן בשבת וע"כ משום דהולך לאיצוד מה
שנסחט, והא"ר והרע"א דחו ראיתו דהא מדינא
דגמ' מותר לסחוט שלאטי"ן לאיצוד דומיא דכבשים
ושלקות דקי"ל בס"ז דלגופן מותר, ובשעה"צ סקנ"ו
כתב דלכן השמיט דברי הט"ז הללו, ויש ליישב דהנה
כתבו הראשונים צ' דרכים לחלק בין כבשים לסחיטת
בגדים, הא' כדברי ר"י בכתובות דדוקא כבשים
הנסחט מהם כמו אוכלא דאיפרת ואין שם משקה
עליו משא"כ בסוחט משקה מבגד, והב' כדעת
הרמב"ן קי"א והרשב"א והרא"ש קמ"ה א' דכבשים
אין דרך לסחוט למימיהן לפיכך לגופן מותר לכתחילה

אבל בסחיטת כגדים כיון שהדרך לסחוט למימיהן לכן
לזורך גופן אסור עכ"פ מדרבנן, ו"ל דסובר הט"ז
דלאו בכל גויני שסחוט אוכל לגופן אמרינן אוכלא
דאיפרת רק בהנך שאינו דרך לסחוט דומיא דכבשים
ושלקות, אבל סחיטת שלאטי"ן לזורך מימיהן הוא דרך
כמו סחיטת כגדים, לכן אין סברא להתיר לאיצוד אם
לא שהיו נוהגין כדעת הערוך מטעם דפ"ר דלא ניחא
לי מותר, ברם להלכה קי"ל כדעת האחרונים דלא
כהט"ז כמו שמבואר בשעה"ל ובמ"ז לעיל ס"ק כ"ד,
ועי"ש שצאמת ביאר המ"ז דלגופן היינו שסוחטין כדי
לחקן גופם לאכילה לבד וא"ל למימיהן כמו שדרך
לסחוט הירק שקורין שלאטי"ן לאחר ששרו אותן
במים כו'.

ובמשמע בין לפי המ"א בין לפי הט"ז הא"ר
ומאמ"ר דלשיטת הרמב"ם והרמב"ן ור"י
צמ" שבת וכתובות אליבא דרש"י דיש ליבון בסחיטת
יין ושמן מה"ת ליכא למאן דחייש לה, ולא הזכירוהו
כאן הטור והב"י והשו"ע, והבה"ל בד"ה יש מי
שמחיר הביא לדעה זו, אך לא משמע דכונתו ו"ל שיש
להחמיר כוותיהו, ועי' בגר"ז סי' ש"כ סכ"ד, וז"ע
דהא במשמרת אמרינן שעשוי' לכן ולא יבא לסוחטו
אבל לסחוט ודאי אסור אף בעשוי' לכן, ואפשר
שהעתיק צוה דברי הר"ן בסוגין, וע"ע במ"ז סי'
שי"ט סקל"ט ובשעה"ל סקל"א דהזכיר שיטת
הפוסקים דיש ליבון ע"י סחיטה כיון שמחלבין קצת
אלא דלא חיישינן בסינון אטו סחיטה, וע"ע בשעה"ל
שם סקכ"ט בשם היראים.

לענין הלכה מסיק הבה"ל דנקטינן דכל סחיטת
כגדים לאיצוד יש איסור דרבנן, וגם דעת
המחבר כן בכל פ"ר אע"פ דלא ניחא לי אסור,
נמצינו למידן דכדי להתיר לגמרי סחיטה לאיצוד נריך
לזרף לזה מקום זערא או מקום מצוה, צפרט שדעת
הט"ז דהמנהג כהערוך, וכ"מ דסובר החזו"א בדעת
המחבר, וזה ע"ד שחשש החזו"א צמ" נ"ו סק"ד
לדעת האוסרים מדרבנן אלא דנקטינן להקל במקום
זעז"ח והפסד מרובה, וע"ע מה שכתבנו בענין דבר
שאין מתכוין סק"ט.

מזן] נקטינן לדינא דסחיטת כגדים לאיצוד - לזורך
גופן אסור עכ"פ מדרבנן, וי"ל ע מאי
שנא סחיטת כבשים ושלקות לזורך גופן דנקטינן צמ"ז
דמותר אף מדרבנן, וצמ"ז כתובות כתב ר"י לחלק בין
כבשים דהוי הנסחט מהם כמו אוכלא דאיפרת ואין

שם משקה עליו כדאמרינן דאפי' למימיהם פטור אבל
אסור, ומשמע דהחילוק קיים אפי' לר' יוחנן דסובר
למימיהן חייב חטאת, דהא עיקר הקושיא הי' מלגופן
דמותר אלא שהוכחו דאין כבשים כדן סחיטת כגדים
שהרי אליבא דרב למימיהן פטור אבל אסור, אבל
החזו"א צמ" נ"ו סק"ד הדין דברי המו' שמירנו
דלגופן מותר כיון דלמימיהן נמי פטור אבל אסור,
לפיכך הקשה מר' יוחנן, וכתב ליישב דצריהם ו"ל ע"ד
שכתב הרמב"ן בסוגין דכבשים אינו דרך כמו סחיטת
כגדים, ועי"ש עוד, והרשב"א והריטב"א והר"ן קמ"ה
א' ג"כ כתבו דכבשים אין דרך לסחוט, ועי' בלשון
ספר התרומה סי' רמ"ד, ונראה דאין כאן מחלוקת
בין המו' בכתובות לשאר הראשונים, וכולן לדבר אחד
נכתבו, דאמרינן אוכלא דאיפרת גבי סחיטת כבשים
כיון שאין דרך לסחוט לכן לא חשיבי משקה אלא אוכל.

[ז] קמ"ה א' חוד"ה כבשים, ולפי' הקונטרס דפירש
משום דאפי' המשקה מעלמא קשה
לרבי אמאי גזרו להדוקי אודרא אפומא דשישא כו'
מיהו י"ל דהתם רבא קאמר לה וס"ל כר' יוחנן
דמחייב חטאת. ע"כ, הנה מבואר צמ" שלא חילקו
אליבא דרש"י בין סחיטת כבשים לסחיטת כגדים,
וסחיטה למימיהן כגדים אליבא דרב הוא כדן סחיטת
כבשים למימיהן דפטור אבל אסור ואילו לר' יוחנן
ורבא כשם שסחיטת כבשים למימיהן חייב כך גם גבי
סחיטת כגדים, וצמ"ה הרא"ש הוסיף גם סחיטת שיער
משמן לזורך השמן דאליבא דרב א"א שיהא אסור
מה"ת, וי"ל ע הא סחיטת ספוג למימיהן מתניתין היא
דחייב, וי"ל דרב יפרש צמים משום מלצן ולא משום
מפרק, ועי' ברשב"א.

ויש ליישב דעת רש"י דסובר דסחיטת כבשים הוא
נמי דרך סחיטה כחיתים וענבים ולא כתותים
ורמונים, לכן כתב הך סברא גבי כבשים דאין המשקה
גדל בתוכן לעומת זיתים וענבים דאורחיהו צהכי
והמשקה יוצא מתוכן, מיהו ה"מ באוכלין משום דגבי
כבשים אמרינן אוכלא דאיפרת, דכל שגם אין המשקה
גדל בתוכן אינו חייב משום מלאכת דש דכבר הי'
המשקה בעולם וצטל השתא לגבי הפרי, אבל צבגד
גם במשקה דאפי' מעלמא איכא חיוב חטאת בסוחט
למימיהן דלא שייכא הך סברא דאוכלא דאיפרת ליצטל
המשקה אגב הפרי.

עוד העירוני ליישב שיטת רש"י, דסובר כהרמב"ן
דליכא בסחיטת כגדים משום מפרק דאין דישה

אלא בגידו"ק, ויגדון אודרא צפומא דשישא יפרש
רש"י כהרמב"ן משום מלכין ולא משום מפרק, וה"נ
גבי מסוכריא דנזיחא אינו משום מפרק.

מיהו ז"צ מדוע לא הקשו התו' ממימרא דרב גופה
גבי מסוכריא דפירש"י דאסור להדוקיה משום
סחיטה, וי"ל דהתו' הכא לא סברי לפרש כהק'
ראשונים שפירשו דהנקב למעלה כי היכי דנסחט לחוך
החצית וחייב משום מפרק מה"ת, ולא בשיש כלי מן
האד, אלא לעולם אסור משום סחיטה מדרבנן בעלמא
כמ"ש הר"ן א"נ כהר"י בתו' כתובות דכל פ"ר דלא
ניחא לי' אסור מדרבנן, ועי' באו"ש ובחי' החת"ס.

יח] בדה"ל סוסי' ש"כ ד"ה טוב להנהיגם, הביא
פלוגמת הט"ז והא"ר צענין אס נשפך
יין או שאר משקין שאינם מלכנים על המפה והוא
רונה לנקותו, האם מותר לו לשאוב לחוך הכף ע"מ
להשליכה לאיבוד, דדעת הט"ז דעובר ¹²³⁴⁵⁶⁷צוה על איסור
מפרק מה"ת דלא יועיל מה שיספוך אח"כ הכף לחוך
דזהו בכלל מעוות לא יוכל לתקון, והא"ר סובר דאין
הפרש בין קף לסכין דגם בכף אפי' כשנוטל בכח אין
צו איסור תורה כיון שדעתו להשליכה לחוך ואינו
סוחט בשביל המשקה, ע"כ אין צו אלא איסור דרבנן
לדעת ר"י החולק על הערוך כמו בגורד בסכין, וכן
משמע בפמ"ג דעת הא"ר.

כיו"ב מלאנו פלוגתא באחרונים צענין סוחט ענבים
לקערה ע"מ ליחט אח"כ לחצטיל, דדעת
הדרישה לחייב עלה מה"ת ודעת הרדב"ז והפמ"ג
לאסור רק מדרבנן, הוצא במ"צ סי' ש"כ סקי"ח
וצשעה"ז שם, ודעת החזו"א צסי' נ"ה סק"ו
כהדרישה, עוד כתבנו בזה צענין סחיטת פירות
סקי"ט מדברי התורי"ד והמאירי שכתבו כדברי
הדרישה והחזו"א, עי"ש.

עוד כתב שם החזו"א דאם חולב בכלי ע"מ לשפוך
לאיבוד חייב מה"ת כיון שהוא בכלי ועצד
דמימלך ורוב בנ"א אין מאבדין משקה, ויל"ע אם
ב' הגידונים הללו תליא נמי בפלוגמת הט"ז והא"ר
הנ"ל, והארכנו בזה ¹²³⁴⁵⁶⁷צענין סחיטת פירות סקי"ט
וסק"כ.

יט] מ"א סי' ש"כ סקכ"ג ואפי' למ"ד פסיק רישיה
דלא ניחא לי' אסור מ"מ הכא שרי משום
דקוחט משקין חולדה דדש היא, ואינו אסור אלא
כשהמשקין היוצאין אינם הולכין לאיבוד, ואין עלה
מ"מ ורשב"א וריב"ש, וצשעה"ז סקנ"ו מסיק
דלמעשה קשה לסמוך ע"ז, והתירא דלקחוט בגד מיין
צשעה שאין כלי חתם החצית היינו בצירוף התירא
דברוא ארוכה, כדעת הט"ז א"ר ומאמ"ר.

ייל"ע ע"ד המ"א ממש"כ איהו גופה צסי' ש"צ
סקכ"ז, דמשמע שלא סובר דדעת המחבר
דסחיטת יין לאיבוד שרי, דלטעם ראשון כתב המ"א
שם דיש ציין משום מלכין אע"פ שאין בשאר משקין,
א"נ הו' פ"ר דאם הכוס נר הרי בניגוד אי אפשר
שלא יסחוט, וז"ע דמה בכך הא קאזיל לאיבוד ולאו
שם מלאכה כלל ואפי' מדרבנן כדעת הראשונים
שהביא צסי' ש"כ סקכ"ג, וע"ע בחזו"א סי' נ"ו
סק"ד ד"ה ולדינא כתב המ"א.

עוד יל"ע ע"ד המ"א שם, שציין לסי' ש"כ סט"ז
דהוי פ"ר, דהא בגמ' קמ"א א' מבואר דרבא
אמר דילמא אחי לידי סחיטה, אלמא דאינו פ"ר, ואילו
לשון המחבר שכתב בצעי' ט"ז משום סחיטה כבר
ביאר המ"צ צשעה"ז סקמ"ט, וכתבנו כבר בזה לעיל
סקי"ב.